

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta sekä laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä syyskuuta 2005 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta sekä laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 90/2005 vp).

Toimenpidealoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan aloitteen:

- TPA 67/2003 vp — Pekka Vilkuna /kesk: Päihtyneiden säilyttäminen terveyskeskuksissa, joka on lähetetty valiokunnalle käsiteltäväksi 22.10.2003.

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat antaneet asias- ta lausunnot (PeVL 21/2006 vp, LaVL 10/2006 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- poliisijohtaja Kimmo Hakonen, lainsäädäntö- neuvos Mika Kättö, hallitusneuvos Arto Sulonen ja yli-insinööri Jaana Rajakko, sisäasiain- ministeriö

- lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell, oikeusmi- nisteriö
- hallitusneuvos Timo Turkki, puolustusminis- teriö
- ylitarkastaja Hanna Vuojela, valtiovarainmi- nisteriö
- lakimies Juhani Parkkari, sosiaali- ja terveys- ministeriö
- tulliyli- ja ylitarkastaja Juha Vilkkö, Tullihallitus
- neuvottelupäällikkö Keijo Kaleva ja pääluot- tamusmies Ari Huuskonen, Julkisten ja hy- vinvointialojen liitto JHL ry
- varapuheenjohtaja, poliisipäällikkö Pekka Ojala, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maist- raattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- ylilääkäri Pirjo Ilanne-Parikka ja sosiaali- ja terveyspoliittinen sihteeri Riitta Koivuneva, Suomen Diabetesliitto ry
- varatoiminnanjohtaja Risto Ihalainen, Suo- men Lääkäriliitto ry
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- eduskunnan apulaisoikeusasiamies
- tietosuojavaltuutettu
- lapsiasiavaltuutettu
- Suomen Kuntaliitto
- Lastensuojelun Keskusliitto
- Poliisin lääninjohdon viranhaltijat ry
- Suomen Nimismiesyhdistys ry
- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA TOIMENPIDEALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta. Lakia sovellettaisiin poliisin tiloihin sijoitettujen tutkintavankien, poliisin säilytettävänä olevien pidätettyjen ja kiinni otettujen sekä muiden poliisin säilytettävänä laillisella perusteella olevien vapautensa menettäneiden kohteluun.

Laissa säädettäisiin vapautensa menettäneiden kohtelussa noudatettavista yleisistä periaatteista, vapautensa menettäneiden oikeuksista ja velvollisuuksista sekä niistä toimenpiteistä, joihin poliisin henkilökunnalla on oikeus ryhtyä henkilön vapauden rajoittamiseksi sinä aikana, jona vapautensa menettänyt on poliisin säilytettävänä.

Poliisin tiloihin sijoitettujen tutkintavankien sekä poliisin säilyttämien pidätettyjen ja kiinni otettujen kohtelua koskevan lainsäädännön uudistamisen lähtökohtana on ollut säätää heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä perusoikeuksien rajoituksista lain tasolla perustuslain asettamien vaatimusten ja ihmisoikeussopimusten velvoitteiden mukaisesti.

Laissa säädetyin edellytyksin pidätettyjen ja kiinni otettujen valvonta voitaisiin toteuttaa teknisten laitteiden avulla etävalvontana poliisin etävalvontakeskuksesta. Laissa säädettäisiin myös poliisin palveluksessa olevien vartijoiden asemasta, tehtävistä ja toimivaltuuksista.

Lain soveltamisesta rajavartiolaitoksen, tullilaitoksen ja puolustusvoimien säilyttämien pidätettyjen ja kiinni otettujen kohteluun säädettäisiin näitä viranomaisia koskevissa erityislaeissa.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset laeiksi esitutkintalain, rajavartiolaitoksesta annetun lain, tullilain, sotilaskurinpitolain, aluevalvontalain, järjestyksenvalvojista annetun lain, päihytyneiden käsittelystä annetun lain, ulkomaalaislain, säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain

sekä tuomioistuinten ja eräiden oikeushallinto-
viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamiseksi.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Toimenpidealoite

Oikeusministeriössä on valmisteilla esitys poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelua koskevak-
si lainsäädännöksi. Esitys on varsin perusteellinen ja hyvin valmisteltu. Toimenpidealoitteessa halutaan tuoda kuitenkin esille eräs päihytyneiden henkilöiden säilyttämiseen liittyvä näkökohta.

Rauhallisesti käyttäytyvien päihytyneiden henkilöiden säilytyspaikkana voisi toimia tietyn edellytyksin myös paikkakunnan terveyskeskus. Varsinkin maaseudulla, jossa etäisyydet ovat suuria, on tarkoituksetonta kuljettaa rauhallisesti käyttäytyviä kiinni otettuja henkilöitä jopa satoja kilometrejä. Paikkakunnilla, joissa on terveyskeskuksen osastoilla ympärivuorokautinen päivystys, voisi jokin sopiva huonetila toimia säilytyspaikkana. Terveyskeskuksen tilat täyttäisivät ne turvallisuus-, siisteys- ja hygieniasäädökset, joita kiinni otettujen säilyttämisestä on määrätty. Kiinni otettua henkilöä valvoisi hoito-
henkilöstö asianmukaisesti.

Päihytyneen valvonta voisi tapahtua tapauskohtaisesti joko terveyskeskuksen toimesta tai poliisin toimesta etävalvontana. Läheinen yhteistyö poliisin, terveyskeskuksen ja sairaankuljetuksen kesken saattaisi vähentää ns. putkakuo-
lemia ja siten myös ei-toivottavaa julkisuutta poliisin työstä.

Kustannusten jako kunnan ja valtion kesken olisi määriteltävä niin, että terveyskeskukset saisivat päihytyneiden säilytystoiminnasta asianmukaisen korvauksen. Edellä kuvattu säilytysjärjestely olisi osa kunnan paikallista päihdehuoltoa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on nostaa lain tasolle säännökset poliisin säilytettävänä olevien vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelusta, heidän perusoikeuksiensa rajoittamisesta samoin kuin heidän oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa perusteista. Sääntely on tarkoitettu saattaa myös sisällöltään vastaamaan perustuslaista ja kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista johtuvia vaatimuksia. Nykyisin lain tasoinen sääntely on järjestetty tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) 19 §:n viittauksella kyseisen lain noudattamisesta soveltuvin osin myös muihin vapautensa menettäneisiin kuin tutkintavankeihin. Tarkempi sääntely on tapahtunut sisäasiainministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan kokonaan uutta lakia poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta sekä siihen liittyen muutettavaksi 11 muuta lakia. Esitetyssä lainsäädännössä säädetään poliisin säilytykseen erilaisin perustein tulevien ja säilytyksessä olevien henkilöiden oikeudellisesta asemasta sekä täsmennetään poliisin toimivaltuuksia ja toimintavelvoitteita. Valiokunta pitää esitettyä uudistusta välttämättömänä.

Esitys liittyy läheisesti vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta annettuun, 1 päivänä lokakuuta 2006 voimaan tulevaan lainsäädäntöön, ja ne on valmisteltu samanaikaisesti. Vankeuslakia (767/2005) ja tutkintavankeuslakia (768/2005) koskeviin lakiehdotuksiin tehtiin eduskuntakäsittelyssä tarkennuksia, joita ei nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä ole ennen sen eduskunnalle antamista voitu ottaa huomioon. Sääntelyn yhdenmukaisuuden vuoksi vastaavat tarkennukset on lähtökohtaisesti tehtävä myös poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettavaan lakiin.

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettuun lakiehdotukseen sisältyvät säännökset myös niin sanotusta etävalvonnasta. Säilytystilassa olevaa pidätettyä tai kiinni otettua voidaan 1. lakiehdotuksen 12 luvun säännösten pe-

rusteella valvoa etävalvonnalla etävalvontakeskuksesta, jollei vapautensa menettäneen henkilökohtaiseen turvallisuuteen kohdistu laissa tarkoitettua erityistä uhkaa. Sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa pidätettyjen ja kiinni otettujen sijoittaminen myös sellaisiin säilytystiloihin, joissa ei ole päivystävää vartijaa tai päätoimisesti säilytystilaa valvovaa muuta henkilöä. Etävalvontakeskuksen tehtävänä on sen käytössä olevien laitteiden avulla valvoa säilytystilaa sekä siellä olevien turvallisuutta ja terveydentilaa. Etävalvontakeskus myös tarvittaessa hälyttää paikallisen päivystäjän, poliisipartion taikka pelastus-, terveydenhuolto- tai rajavartiolaitoksen omaisen huolehtimaan säilytystilassa mahdollisesti havaittujen ongelmatilanteiden selvittämisestä.

Perustuslakivaliokunta on antamassaan lausunnossa käsitellyt turvallisuuteen liittyviä eri riskitekijöitä ja pitänyt henkilön sulkemista vain teknisillä laitteilla valvottuun tilaan varsin ongelmallisen vapautensa menettäneen henkilökohtaisen turvallisuuden kannalta. Turvallisuusriskien merkittävyyden takia vapautensa menettänyttä henkilöä ei perustuslakivaliokunnan mielestä tule voida sulkea pelkästään teknisillä välineillä ehdotetulla tavalla valvottuun säilytystilaan. Perustuslakivaliokunnan mukaan tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytyksenä näin ollen on, että 1. lakiehdotuksen 12 luvusta poistetaan säännökset etävalvonnasta. Vaihtoehtoisesti sääntelyä on tarkistettava niin, että etävalvontaa on mahdollista käyttää vain apukeinona henkilökunnan asianmukaisesti valvomissa säilytystiloissa.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä sitä, että poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettava laki siihen liittyvine lainmuutoksineen tulee voimaan samanaikaisesti tutkintavankeuslain kanssa. Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan etävalvontaa koskevan sääntelykokonaisuuden mahdollinen tarkistaminen olisi tarkoituksenmukaisinta suorittaa erillisen valmistelun pohjalta. Näin ollen hallintovaliokunta on käsittelyssään päättänyt ehdottamaan, että esi-

tyksestä tässä vaiheessa poistetaan etävalvontaa koskevat säännökset.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Lakia sovelletaan lakiehdotuksen 1 luvun 1 §:n pääsäännön perusteella poliisin säilytettävänä olevien tutkintavankien, pidätettyjen ja kiinni otettujen kohteluun. Pykälän 2 momentin nojalla lakia sovelletaan "soveltuvien osin" muidenkin poliisin säilytettävänä olevien vapautensa menettäneiden kohteluun. Perustuslakivaliokunta on pitänyt 2 momenttia tältä osin asiattoman epämääräisenä ja katsonut, että säännökset lain soveltamisalasta tulee tällaisessa perusoikeusherkässä sääntely-yhteydessä muotoilla ehdotettua tarkemmiksi esimerkiksi poistamalla 2 momentista "soveltuvia osia" koskeva maininta taikka luettelemalla sovellettaviksi tulevat lain säännökset luku- tai pykäläkohtaisesti. Myös 3.—6. ja 8. lakiehdotuksen sääntelyä on näiltä osin tarpeen täsmentää.

Edellä olevan johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että 1. lakiehdotuksen 1 luvun 1 §:n 2 momentista poistetaan ilmaisu "soveltuvien osin". Muiden lakiehdotusten osalta hallintovaliokunta viittaa jäljempänä tässä mietinnössä tekemiinsä muutosehdotuksiin.

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa, että mainitun pykälän 3 momentissa oleva kirjoitusvirhe korjataan seuraavasti: "Poliisin säilyttämälle henkilölle...".

2 §. Määritelmät. Edellä yleisperusteluissa etävalvonnasta todettuun viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että etävalvontaa koskeva 8 kohta

poistetaan, jolloin hallituksen esitykseen sisältyvä 9 kohta siirtyy 8 kohdaksi.

3 §. Vapautensa menettäneen oikeuksien rajoittaminen. Vapautensa menettäneen oikeuksia ei lakiehdotuksen 1 luvun 3 §:n mukaan saa käsiteltävänä olevan lain nojalla rajoittaa enempää kuin vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytysvarmuus, säilytystilan järjestyksen säilyminen sekä turvallisuus vaativat. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että oikeasuhtaisuusvaatimuksen ja asiaa koskevan lainsäädännön johdonmukaisen kirjoitustavankin näkökulmasta säännöstä on kuitenkin syytä täydentää edellytyksellä rajoitusten välttämättömyydestä. Säännöksessä mainitaan rajoitustoimenpiteen oikeasuhtaisuuteen vaikuttavana seikkana myös turvallisuus. Näiltä osin yleiseen turvallisuuteen sinänsä viittaava maininta on perustuslakivaliokunnan mukaan aiheellista muotoilla tarkoittamaan perustuslain 7 §:n 1 momentissa mainittua henkilökohtaista turvallisuutta.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten ja tutkintavankeuslakiehdotukseen tehdyn muutoksen johdosta sääntelyn yhdenmukaisuuden säilyttämiseksi hallintovaliokunta ehdottaa 1 luvun 3 §:n muuttamista seuraavasti: "Vapautensa menettäneen oikeuksia ei saa tämän lain säännösten nojalla rajoittaa enempää kuin vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytysvarmuus, säilytystilan järjestyksen säilyminen sekä *vapautensa menettäneiden ja muiden henkilöiden* turvallisuus välttämättä vaativat."

4 §. Vapautensa menettäneen kohtelu. Pykälän 1 momentissa esitetään säädettäväksi vapautensa menettäneiden kohtelun peruseriaatteista. Jokaista poliisin säilytettävänä olevaa vapautensa menettänyttä on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja hänen ihmisarvoaan kunnioittaen. Hallintovaliokunta painottaa perustuslakivaliokunnan tavoin poliisin säilytettävänä olevien oikeudenmukaisessa kohtelussa henkilön oikeutta tulla pidetyksi syyttömänä, kunnes syyllisyys on laillisesti näytetty toteen. Hallintovaliokunta korostaa myös yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden huomioon ottamisen tärkeyttä sovel-

lettaessa viranomaisten eri toimivaltasäännöksiä yksittäistapauksessa. Tässä yhteydessä hallintovaliokunta tähdentää yleisemminkin sitä, että hallintolakia sovelletaan myös vapautensa menettäneitä esitetyn lain nojalla säilyttävien viranomaisten muihin toimenpiteisiin kuin esitutkintaan ja poliisitutkintaan, jollei laissa ole siitä poikkeavia määräyksiä. Todettakoon myös, ettei lakiehdotuksen 2 luvun 3 §:n 1 momentin säännös yleisimmin käytetyistä kielistä syrjäytä esimerkiksi kielilain säännöksiä kielellisistä oikeuksista.

Pykälän 3 momentin mukaan nuoren vapautensa menettäneen kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota vapautensa menettäneen iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin. Momentin perustelujen mukaan nuorella tarkoitetaan säännöksessä vankeuslain ja tutkintavankeuslain tapaan rikoksen tehdessään tai muissa kuin rikosperusteisissa tapauksissa kiinni otetun hetkellä alle 21-vuotiaita. Hallintovaliokunta toteaa, että kysymyksessä on eri ikäraja kuin 3 luvun 1 §:n 1 momentissa. Hallintovaliokunta pitää asianmukaisena ottaen huomioon myös sääntelyn johdonmukaisuuden uuden tutkintavankeuslain kanssa, että nuoria koskeva sääntely säännöksessä kiinnitetään laissa ilmaistuun ikärajaan. Lakiehdotuksen 1 luvun 4 §:n 3 momentti kuuluu valiokunnan ehdottamassa muodossa seuraavasti: *"Alle 21-vuotiaana rikoksensa tehneen tai muusta syystä kuin rikoksen johdosta alle 21-vuotiaana kiinni otetun vapautensa menettäneen kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota vapautensa menettäneen iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin."*

2 luku. Säilytystilaan ottaminen

2 §. *Säilytystilaan ottamisesta ilmoittaminen.* Tutkintavangille ja kiinni otetulle on 2 §:n 1 momentin perusteella varattava tilaisuus ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen säilytystilaan ottamisesta. Ilmoitusmahdollisuutta ei kuitenkaan tarvitse varata kiinni otetulle, jos hänet vapautetaan 24 tunnin kuluessa kiinni ottamisesta eikä mahdollisuuden varaamiseen ole erityistä syytä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt vuorokauden kestävää vapauden menetystä

ilman mahdollisuutta ilmoittaa asiasta läheisille verraten pitkänä ottaen huomioon nykyaikaiset viestintämahdollisuudet ja -tavat ja viitannut asiassa myös Euroopan neuvoston kidutuksen vastaisen komitean käytäntöön. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että ilmoitusmahdollisuuden varaamista koskevan poikkeuksen aikarajoitus tulee poistaa kokonaan tai säätää se ehdotettua olennaisesti lyhyemmäksi.

Myös hallintovaliokunnassa suoritettua asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota mainittuun aikarajoitukseen. Erityisen tärkeää yhteydenpito on esimerkiksi lasten tai nuorten ja vanhempien välillä taikka henkilön sairauden vuoksi. On sairauksia, esimerkiksi diabetes, joiden hoitamatta jättäminen voi johtaa nopeassa ajassa henkilön terveydentilan vakavaan heikkenemiseen tai jopa henkilön menehtymiseen. Myös itse diabeetikko tietää omaisten olevan huolissaan.

Edellä olevan perusteella hallintovaliokunta ehdottaa, että 2 luvun 2 §:n 1 momentissa mainittu aikaraja lyhennetään esitetystä puoleen eli 12 tuntiin. Lisäksi valiokunta katsoo, että esimerkiksi vapautensa menettäneen henkilön sairaudesta tai nuoruudesta johtuva omaisten todennäköinen huolestuminen on säännöksessä tarkoitettu erityinen syy varata hänelle tilaisuus ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen lyhyestäkin säilytystilaan ottamisesta. Ylipäätään kynnys säännöksessä mainitulle erityiselle syyille ei valiokunnan mielestä saa olla kovin korkea.

3 §. *Säännöksistä ja säilytystilan oloista tiedottaminen.* Vapautensa menettäneelle on pykälän 1 momentin perusteella viipymättä hänen saatuttuaan säilytystilaan tiedotettava sen oloista sekä vapautensa menettäneiden oikeuksista ja velvollisuuksista. Perustuslakivaliokunta on pitänyt esityksen perusteluissa mainittuja kiinni otto- ja kuljetustilanteeseen liittyviä perusteita sinänsä ymmärrettävinä. Toisaalta kiinniottotilanteet vaihtelevat tapauskohtaisesti ja esimerkiksi kuljetusmatkat säilytystiloihin voivat maan joissakin osissa muodostua hyvinkin pitkiksi. Perustuslakivaliokunta on viitaten myös Euroopan

neuvoston kidutuksen vastaisen komitean käytöntöön pitänyt aiheellisenä, että sääntelyä tarkistetaan esimerkiksi niin, että oikeuksista tiedotetaan viipymättä, viimeistään kuitenkin säilytystilaan saavuttua.

Selvyyden vuoksi hallintovaliokunta tähden-tää, että säännöksessä on kyse nimenomaan säilytystilassa oloon liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Säännös vastaa uuden tutkintavankeuslain 2 luvun 3 §:n 1 momenttia. Kiinniottamiseen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista ilmoittamista koskevien säännösten paikka on hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan kiinniottamista sääntelevässä lainsäädännössä, lähinnä pakkokeinolaissa. Hallintovaliokunta pitää ehdotettua 2 luvun 3 §:n 1 momentin säännöstä asianmukaisena.

4 §. Tulotarkastus ja tietojen rekisteröinti. Tulotarkastusta ja tietojen rekisteröintiä koskeva säännös vastaa uuden tutkintavankeuslain 2 luvun 4 §:ää. Tulotarkastus käsittää henkilöllisyyden toteamisen ja kirjaamisen, vapautensa menettäneen mukana olevan omaisuuden luetteloinnin ja tarkastamisen sekä tarvittaessa vaatteiden vaihdon. Hallintovaliokunta korostaa, että vapautensa menettäneen tarkastamisen yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota hänen terveydentilaansa. Terveydentilasta tehtyjen havaintojen perusteella saattavat esimerkiksi 5 luvussa tarkoitetut terveydenhuollon alaan kuuluvat toimenpiteet osoittautua tarpeellisiksi. Erityisen tärkeää poliisin tiloissa säilytettävänä olevien henkilöiden turvallisuuden kannalta on, että poliisimiehet ja muut säilytystilassa pidettävistä henkilöistä vastaavat osaavat arvioida riskitilanteet, esimerkiksi liittyen päihtymyksen ja sairauskohtauksen erottamiseen, ja lääkäriin toimittamisen tarpeellisuuden.

3 luku. Sijoittaminen säilytystilassa, perushuolto ja siirtäminen

1 §. Sijoittaminen säilytystilassa. Hallintovaliokunta ehdottaa 1 §:n 3 momenttia täydennettäväksi siten, ettei vapautensa menettänyttä saa sijoittaa samaan selliin toisen vapautensa menet-

täneen kanssa myöskään silloin, jos siitä aiheutuu vaaraa toiselle vapautensa menettäneelle.

Lisäksi hallintovaliokunta viittaa esityksen perusteluihin ja painottaa, että mikäli poliisin tiloissa poikkeuksellisesti tilapäisesti säilytetään rangaistusta suorittavaa vankia esimerkiksi kuljetuksen yhteydessä, hänet on kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaan pidettävä erillään nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvista vapautensa menettäneistä.

3 §. Vapauden menettäneiden majoitustilat. Pykälän 1 momentissa säädetään niistä tiloista, joissa vapautensa menettäneitä säilytetään. Säännöksen perusteluissa todetaan muun ohella, että vapautensa menettäneiden säilytystilojen palo- ja muita turvallisuusjärjestelyjä koskee lisäksi se, mitä muualla säädetään. Hallintovaliokunta toteaa, että poliisin säilytystilojen tulisi täyttää pelastuslaissa rakennusten yleisestä paloturvallisuudesta säädetyn lisäksi rakentamismääräyksissä hoitolaitoksille asetetut erityiset paloturvallisuusvaatimukset. Poliisin säilytystiloihin sisältyvien varsinaisten majoitustilojen osalta tulisi noudattaa soveltuvien osin asuintiloille asetettuja vaatimuksia. Kohteet tulisi suojata automaattisella sammutuslaitteistolla. Poistumisreittien lukitukseen tulee kiinnittää myös erityistä huomiota. Valiokunta katsoo myös, että poliisin säilytystilat tulee rinnastaa pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisesti hoito- ja rangaistuslaitoksiin, ja niitä varten tulee laatia säädösten mukaiset pelastussuunnitelmat.

Poliisin säilytystilojen kunto ja varustus vaihtelevat huomattavasti riippuen lähinnä säilytystilan valmistumisajankohdasta. Esimerkiksi tiloihin mahdollisesti liittyvistä rakenteellisista ongelmista ja laajamittaisista peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeista voi aiheutua huomattaviakin kustannuksia. Lain käytännön toteutumisen kannalta on tärkeää, että säilytystilojen peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeisiin on käytettävissä asianmukaiset voimavarat.

4 §. *Ruokahuolto.* Vapautensa menettäneiden ruokahuolto on järjestettävä siten, että he saavat terveellisen, monipuolisen ja riittävän ravinnon. Säilytystilassa noudatettavasta ruokavaliosta poiketaan mahdollisuuksien mukaan, jos se on perusteltua vapautensa menettäneen terveyden taikka uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen vuoksi. Hallintovaliokunta toteaa, että nykyisissä poliisin säilytystiloissa on vaikea ennakoida ruokavaliovaatimuksia niin, että lyhyitäkin vapauden menetyksiä varten voitaisiin varautua merkittävästi normaalista ja tavanomaisesta poikkeaviin ravintoa koskeviin vaatimuksiin. Valiokunta korostaa, että joissain sairauksissa oikein ajoitettu ja oikean sisältöinen ravinto on olennainen osa hoitoa ja välittömästi elämää ylläpitävän lääkehoidon toteuttamisen edellytys. Tältä osin valiokunta viittaa pykälän 1 momentin säännökseen, joka edellyttää terveellistä, monipuolista ja riittävää ravintoa. Lisäksi terveydenhuollon kannalta välttämättömät seikat on tarpeen ottaa muiden seikkojen ohella huomioon 3 luvun 10 §:n perusteella annettavassa sisäasiainministeriön asetuksessa. Valiokunta toteaa, että terveydentilan selvittäminen on myös oikean ravinnon kannalta tärkeää.

7 §. *Siirrosta ilmoittaminen.* Hallintovaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausuntoon viitaten 1 momentin ensimmäisen virkkeen ilmaisua oikeusavustaja täsmennettäväksi seuraavasti: "...sekä vapautensa menettäneen *asianajajalle tai muulle oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle oikeudenkäyntiasiamiehelle tai -avustajalle.*

4 luku. Vapautensa menettäneen omaisuus

1 §. *Omaisuuksen hallussapito.* Pykälässä esitetään säädettäväksi yksityiskohtaisesti vapautensa menettäneen omaisuuden hallussapidosta. Pykälän 2 momentissa säädetään muun muassa, että vapautensa menettänyt ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, dopingaineita, huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä eikä muita kuin 5 luvun 8 §:n

1 momentissa tarkoitetun lääkärin määräämiä lääkkeitä.

Hallintovaliokunta katsoo, että vaaraa aiheuttamattomat lääkkeiden annosteluvälineet sisältyvät tässä yhteydessä säännöksessä tarkoitettujen lääkeaineiden käsitteeseen, ellei niitä ole pidettävä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuina esineinä. Vaaraa aiheuttavien annosteluvälineiden käyttöä voi olla tarpeen rajoittaa säilytystilan henkilökunnan valvonnassa käytettäväksi. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan lääkeaineiden luovuttamisessa vapautensa menettäneen haltuun tulisi ottaa huomioon pykälän 1 momentissa säädettävät rajoitukset esimerkiksi sellaisten lääkkeiden annostuksen osalta, joista saattaisi aiheutua vaaraa vapautensa menettäneen turvallisuudelle yliannostus- tai itsemurhariskin vuoksi. Valiokunta tähdentää, että pykälän 2 momentin säännöksellä ei ole tarkoitus rajoittaa vapautensa menettäneen oikeutta käytännössä käyttää omia lääkärinsä määräämiä lääkkeitä.

Lakiehdotuksen 5 luvussa säädetään vapautensa menettäneen terveydenhuollosta. Esimerkiksi lakiehdotuksen 5 luvun 6 §:n mukaan on vapautensa menettäneellä oikeus poliisin järjestämän lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä säilytystilassa. Hallintovaliokunta tähdentää, että lakiehdotuksen 5 luvun 8 §:n 1 momentti sääntelee lääkärin lääkitystä koskevan päätösvallan suhteessa säilytystilan henkilöstöön. Valiokunta viittaa tältä osin myös tutkintavankeuslain 6 luvun 1 §:n 2 momenttiin ja 7 §:n 1 momenttiin. Poliisin säilytystilan henkilöstön ei voida edellyttää kykenevän arvioimaan lääkkeiden mahdollisia huumausvaikutuksia ilman poliisin järjestämän lääkärin tukea. Hallintovaliokunta toteaa, että vankeinhoitolaitoksessa vastaava konsultaatio voi tapahtua vankeilan oman terveydenhuoltohenkilöstön kanssa.

Hallintovaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausuntoon viitaten 4 luvun 1 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkeessä olevaa dopingaineiden määritelmää täsmennettäväksi yhdenmukaiseksi uuden tutkintavankeuslain sääntelyn kanssa seuraavasti: "..., rikoslain (poist.) 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita, ...".

3 §. *Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito.* Hallintovaliokunta ehdottaa teknisenä korjauksena, että pykälän 1 momentista poistetaan siinä mainittu säädöskokoelmanumero.

5 luku. Terveystenhuolto

1 §. *Terveysten- ja sairaanhoito.* Lakiehdotuksen mukaan vapautensa menettäneellä on oikeus hänen lääketieteellisten tarpeidensa mukaiseen terveyden- ja sairaanhoitoon. Valiokunta toteaa, että viranomaisen toimintavelvollisuus vapautensa menettäneiden osalta korostuu, koska vapautensa menettäneen mahdollisuudet itse ryhtyä toimimaan asian puolesta ovat rajoitetut. Myös henkilön kyky itse arvioida avuntarvettaan voi olla heikentynyt. Lääketieteellisen tarpeen tunnistamisessa valvontahenkilökunnan koulutuksella on suuri merkitys, mutta valiokunta korostaa, että lääketieteellisen arvion vapautensa menettäneen terveyden- tai sairaanhoidon tarpeesta voi tehdä vain lääkäri tai muu terveydenhuoltoalan ammattihenkilö.

6 luku. Kirjeenvaihto ja puhelut

1 §. *Kirjeenvaihto ja kirjeiden tarkastaminen.* Hallintovaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausuntoon viitaten pykälän 2 momentin täsmenmistä johdonmukaiseksi uuden tutkintavankeuslain sääntelyn kanssa seuraavasti: "*Vapautensa menettäneelle saapunut tai häneltä peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai avaamalla sen tutkimiseksi, sisältääkö se 4 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä.*"

2 §. *Kirjeen lukeminen.* Perustuslakivaliokunta on korostanut lakiehdotuksen 2 ja 7 §:n kohdalla, että luottamuksellisen viestin salaisuuden rajoituksiin kohdistuu perustuslain 10 §:n 3 momentissa nimenomaisesti mainittu välttämättömyysedellytys ja että viestin salaisuutta voidaan laitosoissa rajoittaa vain siinä määrin kuin se on kussakin yksittäistapauksessa perusteltua. Perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausuntoihin viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälää täsmennetään johdonmukaiseksi

uuden tutkintavankeuslain kanssa seuraavasti: "*Vapautensa menettäneelle saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti (poist.) saadaan lukea, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen vapautteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi, säilytystilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vapautensa menettäneen (poist.) tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.*". Hallintovaliokunta tähdentää, että säännöksessä tarkoitettu luottamuksellisen viestin salaisuuteen puuttuminen vaatii ennakkoon tiedossa olevia perusteita, kuten hallituksen esityksen yksityiskohtaisista perusteluistakin ilmenee.

6 §. *Puhelimen käyttö.* Vapautensa menettäneelle on 6 §:n 1 momentin perusteella mahdollisuuksien mukaan annettava omalla kustannuksellaan mahdollisuus olla puhelimitse yhteydessä säilytystilan ulkopuolelle, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinoin 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitulla tavalla rajoitettu. Valiokunta toteaa, että poliisin säilytystiloissa ei yleensä ole korttipuhelimia tai muita säilytystiloihin sijoitettuja puhelimia, jotka vaikeuksitta soveltuisivat vapautensa menettäneiden käytettäväksi. Jos vapautensa menettäneelle on mahdollista järjestää tilaisuus puhelimen käyttöön poliisin säilytystilassa, tulee vapautensa menettäneen antaa hyödyn-tää tätä mahdollisuutta. Pykälän 2 momentti puhelimitse tapahtuvasta yhteydenpidosta asiamichehen ja muutoin säilytystilan ulkopuolelle vastaa tutkintavankeuslain 8 luvun 6 §:n 2 momenttia. Välttämättömien asioiden hoitamiseksi tai muusta erityisestä syystä puhelimen käyttö voidaan 1. lakiehdotuksen 6 luvun 6 §:n 4 momentin nojalla sallia korvauksetta.

7 §. *Puhelun kuunteleminen.* Edellä 2 §:n yhteydessä todetun perusteella hallintovaliokunta ehdottaa pykälän 1 momentin täsmenmistä uuden tutkintavankeuslain sääntelyä vastaavasti seuraavasti: "*Vapautensa menettäneen puhelua saadaan kuunnella, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen rikoksen estämiseksi, vapautteen kohdistuvan toimenpiteen tar-*

koituksen tai säilytystilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi."

7 luku. Tapaamiset ja muut yhteydet säilytystilan ulkopuolelle

1 §. Tapaaminen. Pykälässä esitetään säädettyväksi vapautensa menettäneen tapaamisoikeudesta. Perustelujen mukaan, vaikka lakiin ei ehdoteta otettavaksi erillistä säännöstä vapautensa menettäneen oikeudesta pitää yhteyttä asiamieheensä tapaamalla, ehdotetulla lailla ei olisi tarkoitus heikentää vapautensa menettäneen oikeutta yhteydenpitoon asiamieheensä. Tältä osin on viitattu kansainvälisten ihmisoikeussopimusten velvoitteisiin. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että vapautensa menettänyt voi pitää yhteyttä asiamieheensä, ja asiasta on sen merkityksen vuoksi aiheellista säätää laissa. Myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja lakivaliokunta ovat kiinnittäneet asiaan huomiota. Hallintovaliokunta ehdottaakin 1 momentin muuttamista uuden tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin säännöstä vastaavasti seuraavasti: "Vapautensa menettäneellä on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se säilytystilan järjestystä ja toimintaa häiritsemättä on mahdollista, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinonlain 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitettulla tavalla rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vapautensa menettäneen yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. *Vapautensa menettäneellä on kuitenkin aina oikeus ilman aiheetonta viivytystä tavata 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettu asiamiehensä.* Tapaajan tarkastamisesta säädetään 10 luvussa."

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausuntoihin viitaten, että pykälän 2 momenttia täydennetään videovalvontaa koskevalla ilmoitusvelvollisuudella seuraavasti: "Vapautensa menettäneen tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. *Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava*

vapautensa menettäneelle ja tapaajalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa säädetään pidätettyjen tiedoista."

Perustuslakivaliokunta on pykälän 3 momentista todennut, että perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä "väärinkäytös" on asiattoman epämääräinen ilmaisu, ja katsonut, että sääntelyä on aiheellista täsmentää sitomalla rajoitusmahdollisuus esimerkiksi epäilyyn käsiteltävänä olevan lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkomisesta. Hallintovaliokunta katsoo, että sääntely on tarpeen kytkeä rikoksen estämistä, vapauten kohdistuvan toimenpiteen tarkoitusta, säilytystilan järjestystä ja henkilöiden turvallisuutta koskeviin perusteisiin. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa kyseessä olevan 3 momentin muuttamista seuraavasti: "Vapautensa menettäneen ja muun tapaajan kuin 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen välistä keskustelua saadaan kuunnella, *jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi, vapauten kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen tai säilytystilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.*"

Lakivaliokunta on esittänyt lisäksi, että kyseessä olevaan pykälään lisätään myös uuden tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:n 3 momenttia vastaava säännös vapautensa menettäneen ja asiamiehen tapaamisen järjestämisestä pääsääntöisesti valvomattomina.

Hallintovaliokunta toteaa ensinnäkin, että uuden tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan asiamiehen tapaamista ei saa pääsääntöisesti valvoa, ja saman luvun 2 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan asiamiehen tapaaminen voidaan sallia ilman valvontaa, näyttäisivät olevan ristiriidassa keskenään. Nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 7 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan vapautensa menettäneen lähiomaisen, muun läheisen ja 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen tapaaminen sekä, jos siihen on syytä, myös muun henkilön tapaaminen voidaan sallia ilman valvontaa (*valvomaton tapaaminen*), jos se on perusteltua va-

pautensa menettäneen yhteyksien säilymiseksi, oikeusasioiden hoitamiseksi tai muusta vastaavasta syystä eikä tapaamisesta aiheudu haittaa säilytystilan järjestykselle tai toiminnalle. Hallintovaliokunta viittaa hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin, joiden mukaan lähtökohtana on vastaisuudessakin, että vapautensa menettäneen ja hänen oikeusavustajansa tapaamiset tulee sallia valvomattomina, jollei poliisilla ole perusteltua syytä valvoa tapaamista. Tällaiseen tulkintaan velvoittaa jo 1 luvun 3 §:n yleissäännös, joka velvoittaa käyttämään mahdollisimman vähän vapautensa menettäneen oikeuksia rajoittavia keinoja vapauden menetyksen toteuttamisessa. Lisäksi hallintovaliokunta huomauttaa, että vaikka vapautensa menettäneen ja hänen asiamiehensä tapaamista katsottaisiin olevan syytä valvoa, ei tapaamista 7 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan saada kuunnella. Todettakoon myös, ettei perustuslakivaliokunta ole huomauttanut säännöksestä. Hallintovaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää sääntelyä asianmukaisena.

5 §. Tapaamiskielto. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota muun muassa siihen, että asianosaisen kuuleminen on pykälän 4 momentissa rajoitettu tapahtuvaksi vain "mahdollisuuksien mukaan" ja esitetty myös epäilyjä siitä, onko tapaamiskieltoa koskeva säännös tarpeellinen. Hallintovaliokunta toteaa, että esitetty 4 momentti vastaa uuden tutkintavankeuslain 9 luvun 5 §:n 4 momenttia. Valiokunta toteaa myös, että samat väärinkäytösmahdollisuudet voivat liittyä sekä pitempiaikaisiin että lyhytaikaisiin vapaudenmenetyksiin. Akuuttivaiheen lyhytaikaisten vapaudenmenetysten yhteydessä väärinkäytösriski voi olla jopa suurempi. Hallintovaliokunta pitää esitettyä 4 momenttia tarpeellisenä ja asianmukaisena.

Hallintovaliokunta ehdottaa tutkintavankeuslakiehdotukseen tehdyn muutoksen johdosta sääntelyn yhdenmukaisuuden vuoksi pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi seuraavasti: "Jos tapaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita *taikka* 4 luvun 1 §:n

1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä *säilytystilaan* taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen säilytystilan järjestystä, tapaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kahden kuukauden pituinen kielto vierailla säilytystilassa (*tapaamiskielto*). Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi."

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa pykälän 3 momenttia täsmennettäväksi niin ikään sääntelyn yhdenmukaistamiseksi tutkintavankeuslakiehdotukseen tehdyn muutoksen mukaisesti seuraavasti: "Tapaamiskieltoa ei saa antaa lähiomaiselle, muulle läheiselle *eikä* vapautensa menettäneen 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle *asiamiehelle*. Tapaamiskieltoa ei myöskään saa antaa, jos tapaaminen voidaan säilytystilan järjestystä vaarantamatta järjestää 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla."

9 §. Päätösvalta. Pykälän mukaan tapaamiskielon määräämisestä ja poistumisluvasta päättää säilytystilan esimies. Valvomattomasta tapaamisesta, erityisvalvotusta tapaamisesta ja tapaamisen epäämisestä päättää säilytystilan esimies tai hänen määräämänsä pidättämiseen oikeutettu virkamies. Lakiehdotuksen 18 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan säilytystilan esimieheksi on määrättävä säilytystilaa hallinnoivan poliisilaitoksen henkilöstöön kuuluva pidättämiseen oikeutettu virkamies. Erityisestä syystä säilytystilan esimiehenä saa olla rikosylikonstaapeli tai ylikonstaapeli.

Hallintovaliokunta pitää hallituksen esityksessä mainituista syistä perusteltuna säätää 7 luvun 9 §:n mukainen päätöksentekotoimivalta säilytystilan esimiehelle. Lakiehdotuksessa on tietoisesti pyritty eriyttämään poliisin sisällä rikosten esitutkintaa koskeva päätöksenteko ja vapautensa menettäneen kohtelua koskeva päätöksenteko. Tämä ei kuitenkaan estä tarvittavaa esitutkintahenkilöstön konsultaatiota vapautensa menettäneen kohtelua koskevia päätöksiä tehtäessä.

8 luku. Säilytystilan järjestys

1 §. Säilytystilan järjestyssääntö. Perustuslakivaliokunta on todennut, että ehdotetun 8 luvun 1 §:ssä käytetty ilmaisu lakia täydentävien määräysten antamisesta aiheuttaa tarpeetonta tulkinnanvaraisuutta viranomaisen norminasettamisvallan laajuudesta, ja katsonut, että valtuus on siksi syytä muotoilla tavanomaiseen tapaan tarkoittamaan lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tarkempien määräysten antamista. Tämän johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että säännös muutetaan vastaamaan uuden tutkintavankeuslain 10 luvun 1 §:ää seuraavasti: "Säilytystilassa on järjestyssääntö, joka sisältää tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tarkempia määräyksiä säilytystilan alueesta, säilytystilan alueella liikkumisesta ja tilojen lukittuna pitämisestä, osastoista, tapaamisten ja puhelimen käytön sekä vapaa-ajan järjestämisestä, omaisuuden hallussapidosta sekä muista vastaavista säilytystilan järjestyksen ylläpitämiseen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä yksittäisistä seikoista."

4 §. Tarkemmat säännökset. Esityksen mukaan sisäasiainministeriön asetuksella annetaan 8 luvun 4 §:n nojalla tarkempia säännöksiä säilytystilan järjestyssäännöstä, jonka vahvistaa saman luvun 3 §:n perusteella kihlakunnan poliisipäällikkö. Esityksen perustelujen mukaan ministeriö voisi antaa valtuuden nojalla esimerkiksi mallijärjestyssäännön. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että ohjeluonteisen mallin antamisesta ei ole tarpeen sisällyttää lakiin erityistä valtuutusta, koska ministeriö voi perustuslain 68 §:n 1 momentin nojalla antaa toimialallaan ohjeita ja malleja ilman eri valtuuttakin. Säädosmuotoa taas on syytä käyttää vain yleisten oikeussääntöjen antamiseen. Esityksen perusteluista ei ilmene, onko valtuuden nojalla mahdollisesti tarkoitus antaa joistakin asioista myös kaikissa säilytystiloissa noudatettavia yhteisiä säännöksiä. Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiehdotuksen 8 luvun 1, 3 ja 4 §:n valtuuksista muodostuu kaiken kaikkiaan ministeriön asetuksenantovallan ja viranomaisen määräystenantovallan välisistä suhteista seka-

vasti sääntelevä kokonaisuus. Asetuksenantovaltuus on siksi poistettava lakiehdotuksesta tai sääntelyä on selkeytettävä niin, että laista käy ehdotettua olennaisesti tarkemmin ilmi, miltä osin säilytystilan järjestyssäännöstä säädetään ministeriön asetuksella ja miltä osin viranomaisen määräyksellä.

Saadun selvityksen perusteella 4 §:ssä tarkoitettu asetuksenantovaltuus on edellä todetun johdosta tarpeeton, ja hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 8 luvun 4 § poistetaan.

9 luku. Säilytystilan ja vapautensa menettäneen tarkastaminen

1 §. Valvonta säilytystilassa. Pykälässä esitetään säädettäväksi vapautensa menettäneen valvonnasta säilytystilassa. Asiasta ei ole nykyisin säännöksiä laissa. Pykälän 1 momentin mukaan vapautensa menettäneitä ja säilytystilaa on valvottava siten kuin vapautteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytystilan järjestys, säilytystilassa pitämisen varmuus, karkaamisen tai säilytystilasta luvatta poistumisen estäminen, vapautensa menettäneiden ja muiden henkilöiden turvallisuus ja rikoksen estäminen edellyttävät. Eduskunnan oikeusasiamies on arvioinut, etteivät laki tai sen perustelut tuo selvyyttä siihen, mitä olisi pidettävä riittävänä valvontana. Tämä olisi tärkeää perustuslain velvoitteet elämän ja henkilökohtaisen turvallisuuden turvaamisesta huomioiden erityisesti päihtyneiden ja muiden itsestään huolehtimaan kykenemättömien osalta. Myös hälytys- ja turvajärjestelmiä koskevan 2 momentin ilmaisu "turvallisuuden edellyttämät" on tulkinnanvarainen. Lainsäätäjän on toivottu antavan jollain tasolla suuntaviivoja vaadittavaan turvallisuuden tasoon.

Hallintovaliokunta toteaa, että vaadittavan valvonnan tason täsmällinen määrittäminen säännöksin on vaikeaa. Tilannekohtainen turvallisuus on lukuisista osatekijöistä muodostuva kokonaisuus, johon vaikuttavat muun muassa kulloinkin vapautensa menettäneinä olevien tila tai ominaisuudet, esimerkiksi päihtymysaste, sairaus tai muu terveydentila, sekä kulloinkin käytettävissä oleva henkilöstö ja välineistö. Kovin tarkoilta esimerkiksi valvontakäyntien enim-

mäisaikavälejä koskevilla säännöksillä voi olla myös käänteinen vaikutus, eli niiden mukaista toimintaa voidaan ryhtyä pitämään riittävänä myös tilanteissa, joissa erityiset olosuhteet edellyttäisivät tavanomaista tarkempaa valvontaa. Hallintovaliokunta toteaa, että säännöksessä on lueteltu täsmällisesti ne seikat, jotka vaikuttavat vaadittuun valvonnan tasoon. Mitä tulee turvallisuuden edellyttämiin hälytys- ja muihin teknisiin turvajärjestelmiin, tulee niiden olla 1 momentissa tarkoitettuihin edellytyksiin nähden asianmukaiset, kuten perusteluissa todetaan. Hälytysjärjestelmien ja muiden teknisten turvajärjestelmien toimivuus on varmistettava säännöllisillä tarkastuksilla. Tässä yhteydessä hallintovaliokunta viittaa lisäksi edellä 3 luvun 3 §:n yhteydessä paloturvallisuusvaatimuksista toteamaansa. Valiokunta korostaa, että turvallisuuden riittävä taso edellyttää myös asianmukaisia voimavaroja, jotta käytettävissä olevat voimavarat eivät tosiasiallisesti määrää sitä, mitä turvallisuus edellyttää.

Hallintovaliokunta pitää esitettyä 9 luvun 1 §:n sääntelyä sinänsä asianmukaisena. Esitetyn 9 luvun 1 §:n säännökset ovat yhdenmukaisia uuden tutkintavankeuslain 11 luvun 1 §:n säännösten kanssa. Myöskään perustuslakivaliokunta ei ole esittänyt säännökseen huomautuksia.

3 §. Vapautensa menettäneen turvatarkastus. Pykälässä esitetään säädettäväksi vapautensa menettäneeseen kohdistuvan turvatarkastuksen suorittamisesta säilytystilassa ja sen alueella sekä kuljetuksen aikana. Ehdotettu säännös vastaa uuden tutkintavankeuslain 11 luvun 3 §:n säännöstä ja pääosin myös tuomioistuimissa tehtäviä turvatarkastuksia.

Esityksen perustelujen mukaan turvatarkastus käsittäisi metallinilmaisimella, muulla teknisellä laitteella tai koulutetun koiran avulla tai vaatteita tunnustelemalla taikka muulla vastaavalla tavalla tehtävän pintapuolisen tarkastuksen. Turvatarkastus ei perustelujen mukaan yleensä edellytä vaatteiden vaihtoa. Vapautensa menettänyt voidaan kuitenkin pykälän 3 momentin perusteella 1 momentissa tarkoitettua tarkas-

tuksen toimittamiseksi velvoittaa vaihtamaan vaatteensa poliisin henkilökunnan läsnä ollessa. Hallintovaliokunta korostaa, että vaihdettaessa vaatteita henkilökunnan läsnä ollessa tulee noudattaa yleisiä hienotunteisuusperiaatteita. Valiokunta toteaa, että vastaavankaltaisia hienotunteisuusperiaatteella ratkaistavia tilanteita tulee vastaan myös esimerkiksi peseytymistä tarvittaessa valvottaessa. Henkilötarkastusta suorittavan ja läsnä olevan todistajan sukupuoliedellytyksestä riisumista edellyttävän henkilötarkastuksen yhteydessä säädetään 9 luvun 7 §:ssä.

6 §. Päihteettömyyden valvonta. Hallintovaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että pykälän 1 momenttia täsmennetään yhdenmukaiseksi uuden tutkintavankeuslain sääntelyn kanssa seuraavasti: "Jos on syytä epäillä, että vapautensa menettänyt on alkoholin, muun päihdyttävän aineen tai rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettua dopingaineen vaikutuksen alainen, vapautensa menettänyt voidaan velvoittaa antamaan virtsa- tai sylkinäyte taikka suorittamaan puhalluskoe. Jos päihtymystila on ilmeinen, näytettä ei edellytetä."

7 §. Menettely ja päätösten kirjaaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään menettelystä henkilötarkastusta suoritettaessa. Henkilötarkastus suoritetaan todistajan läsnäollessa. Säännös vastaa tutkintavankeuslain 11 luvun 9 §:n 1 momenttia ja on tarkoitettu koskemaan nimenomaan säilytystilassa tapahtuvia henkilötarkastuksia. Näin ollen valiokunnan näkemyksen mukaan voidaan pitää selvänä, että todistajana voi toimia vain poliisin henkilökuntaan kuuluva. Tämä ilmenee myös pykälän perusteluista, joiden mukaan todistaja olisi yleensä joko poliisimies tai vartija, mutta todistajana voisi toimia myös muu poliisin palveluksessa oleva henkilö. Tähän liittyen säilytystilan ulkopuolella suoritettavan henkilötarkastuksen osalta esitetään nimenomaista säännöstä, jonka mukaan vapautensa menettäneen ollessa säilytystilan ulkopuolella poliisimiehen tai vartijan välittömässä valvonnassa henkilötarkastus saadaan suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivy-

tystä. Hallintovaliokunta pitää sääntelyä asianmukaisena. Mitä tulee kiinniottamiseen liittyviin henkilötarkastuksiin hallintovaliokunta katsoo, että niitä koskevista säännöksistä tulisi säätää kiinniottamista sääntelevässä lainsäädännössä, lähinnä pakkokeinolaissa.

10 luku. Muun henkilön tarkastaminen

1 §. Pääsy säilytystilaan. Hallintovaliokunta ehdottaa pykälän 3 momentin ensimmäiseen virkkeeseen tehtäväksi yhdenmukaisuuden säilyttämiseksi uuden tutkintavankeuslain sääntelyn kanssa seuraavat tarkistukset: "Pääsy säilytystilaan voidaan evätä tai oleskelu säilytystilan alueella (*poist.*) kieltää siltä, joka ei noudata *hänelle 2 momentin nojalla annettua* määräystä tai *asetettua* ehtoa taikka *joka* kieltäytyy 2 §:ssä taroitetusta turvatarkastuksesta."

11 luku. Turvaamistoimenpiteet.

1 §. Turvaamistoimenpiteet. Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausuntoihin viitaten, että pykälän 1 momentissa mainittu ilmaisu "kahlehtiminen" korvataan uuden tutkintavankeuslain kanssa yhdenmukaisella ilmaisulla "sitominen".

2 §. Kahlehtiminen. Hallintovaliokunta ehdottaa edellä 1 §:ään ehdotetun muutoksen mukaisesti myös 2 §:n tarkistamista seuraavasti:

"2 §

Sitominen

Vapautensa menettäneen välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;

2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vapautensa menettäneen (*poist.*) tai *muun henkilön* turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle; tai

3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vapautensa menettänyt *sido-*

taan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on (*poist.*) mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun vapautensa menettänyt on kuultavana tuomioistuimessa, *sitominen* on *lopetettava*, jollei oikeuden puheenjohtaja erityisestä syytä toisin *päättä*. *Sitominen* on *lopetettava* myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi."

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että tilanteessa suljetaan pois sairauskohtauksen mahdollisuus ja annetaan tarvittaessa lääketieteellistä apua. Valiokunta toteaa, että akuutissa väkivaltatilanteessa tilanne voidaan joutua ensin ottamaan haltuun aggression syystä riippumatta. Heti tämän jälkeen tulee selvittää sairauskohtauksen mahdollisuus ja ryhtyä tarvittaessa sen edellyttämiin toimiin.

3 §. Tarkkailu. Pykälässä säädetään vapautensa menettäneen sijoittamisesta tarkkailuun. Perustuslakivaliokunnan mukaan säännöksestä ei aivan selvästi ilmene, että kysymys on henkilön sijoittamisesta huoneeseen tai selliin, jossa häntä voidaan tarkkailla ympärivuorokautisesti teknisillä apuvälineillä tai muilla tavoin. Perustuslakivaliokunta on pitänyt sääntelyn täsmenmistä näiltä osin aiheellisena. Hallintovaliokunta ehdottaa, että 3 §:n 1 momentin johdanto-osaa täsmennetään uuden tutkintavankeuslain sääntelyn kanssa yhdenmukaisesti seuraavasti: "Vapautensa menettänyt saadaan sijoittaa *huoneeseen tai selliin, jossa häntä voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisillä apuvälineillä tai muulla tavoin*, jos se on välttämätöntä."

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, päihdynyt tai vieroitusoireista kärsivä vapautensa menettänyt tarvitsee usein ympärivuorokautista tarkkailua oman turvallisuutensa vuoksi. Käytännössä tällainen vapautensa menettänyt sijoitetaan useimmiten kameravalvottuun selliin, jossa häntä ja hänen terveydentilaansa voidaan tarkkailla teknisellä valvonnalla ympärivuorokautisesti. Henkilökunta käy myös säännöllisin väliajoin katsomassa tällaista vapautensa menettänyttä. Myös itsemurhan vaarassa oleva tai itsestuhoisesti käyttäytyvä vapautensa menettänyt tarvitsee samanlaista ympärivuorokautista val-

vontaa. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä tällaisista tilanteista. Hallintovaliokunta pitääkin mainittujen säännösten säätämistä tarpeellisenä ja tärkeänä.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Koska poliisin palveluksessa ei pääsääntöisesti ole terveydenhuoltohenkilökuntaa, on ilmoitus yleensä tehtävä 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettulle poliisin järjestämälle lääkärille. Poliisin järjestämä lääkäri on yleensä kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa. Säännöksessä tarkoitettun terveydentilan tutkimisen saa suorittaa vain virkamiesasemassa oleva lääkäri tai muu terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluva virkamies.

4 §. Eristämistarkkailu. Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausuntoihin viitaten, että pykälän 1 momenttia täsmennetään uuden tutkintavankeuslain kanssa yhdenmukaiseksi seuraavasti: "*Jos on perusteltua syytä epäillä, että vapautensa menettäneellä on säilytystilassa tai sinne tullessaan (poist.) kehossaan (poist.) 4 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.*"

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa 2 momentin ensimmäisen virkkeen muuttamista uuden tutkintavankeuslain muotoilua vastaavasti kuulumaan seuraavasti: "*Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vapautensa menettäneen elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä.*"

Pykälän 3 momentissa säädetään velvollisuudesta ilmoittaa eristämistarkkailuun sijoittamisesta terveydenhuoltohenkilökunnalle sekä vapautensa menettäneen terveydentilan tutkimisesta. Tältä osin hallintovaliokunta viittaa edellä 3 §:n 2 momentin yhteydessä lausumaansa.

5 §. Menettelysäännökset. Edellä 11 luvun 1 ja 2 §:ään ehdotettujen muutosten johdosta 5 §:n 2 momentissa oleva ilmaisu "kahlehtimisesta" tulee muuttaa muotoon "sitomisesta".

6 §. Päätösvalta. Kahlehtimisesta, tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää 6 §:n perusteella säilytystilan esimies tai, jos asia ei siedä viivytystä, poliisimies tai vartija. Kun päätetään 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua kahlehtimisesta taikka 4 §:ssä tarkoitettua eristämistarkkailuun sijoittamisesta, toimenpiteen syy ja kesto on 5 §:n perusteella kirjattava. Valiokunta toteaa yleisemminkin normaalina lähtökohtana olevan, että esimies valvoo johtamansa organisaation ja alaisten työskentelyä ja tehtävien lainmukaista hoitamista. Tämän vuoksi ei ole tarpeen ilman erityistä syytä säätää kunkin yksittäisen toimenpiteen osalta esimiehelle velvoitetta toimenpiteen erilliseen vahvistamiseen.

Edellä 11 luvun 1 ja 2 §:ään ehdotettujen muutosten johdosta säännöksessä oleva ilmaisu "Kahlehtimisesta" tulee muuttaa muotoon "Sitoimisesta".

7 §. Tarkemmat säännökset. Edellä 11 luvun 1 ja 2 §:ään ehdotettujen muutosten johdosta pykälä ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti: "*Tarkemmat säännökset tarkkailun ja eristämistarkkailun täytäntöönpanosta sekä sitomiseen käytettävistä välineistä ja 5 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tekniset säännökset sitomiseen käytettävistä välineistä ja niiden käytöstä annetaan sisäasiainministeriön asetuksella.*"

12 luku. Tekninen valvonta ja etävalvonta

Edellä yleisperusteluissa todettuun viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että 12 luvun otsikosta poistetaan maininta etävalvonnasta.

1 §. Tekninen valvonta. Hallintovaliokunta viittaa edellä 1 luvun 3 §:n yhteydessä lausuttuun ja toteaa, että 12 luvun 1 §:n säännöstä on samasta syystä tarpeen täsmentää vastaavalla tavalla yhdenmukaisesti uuden tutkintavankeuslain sään-

telyn kanssa. Säännös kuuluu valiokunnan ehdottamassa muodossa seuraavasti: "Tekninen valvonta suoritetaan siten, että säilytystilassa olevan pidätetyn tai kiinni otetun vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytysvarmuus, säilytystilan järjestyksen säilyminen *sekä vapautensa menettäneen ja muun henkilön turvallisuus* turvataan."

Hallituksen esityksen perusteluissa on pidetty suositeltavana, että poliisin henkilökunta mahdollisuuksien mukaan tarkastaisi jokaisen säilytystilassa olevan vapautensa menettäneen tilan vähintään tunnin väliajoin. Hallintovaliokunta pitää tätä vapautensa menettäneen turvallisuuden vuoksi perusteltuna. Vapaudenmenetystilanteissa henkilön turvallisuuden varmistaminen on etusijalla hänen yksityisyytensä suojaan nähden. Lisäksi hallintovaliokunta korostaa, että teknisellä valvonnalla ei korvata, vaan täydennetään henkilöllistä valvontaa. Tämä koskee sekä täysi-ikäisten että alaikäisten valvontaa.

Pykälän 2 momentin mukaan teknisestä valvonnasta on viipymättä ilmoitettava valvonnan kohteena olevalle henkilölle. Perustelujen mukaan ilmoitusvelvollisuus kattaa sekä sen, että tekninen valvonta on käytössä, että tiedon käytettävistä valvontamenetelmistä. Saadun selvityksen mukaan teknisestä valvonnasta ilmoittaminen sisältää siinä käytettävistä menetelmistä yleisellä tasolla ilmoittamisen. Hallintovaliokunta pitää esitettyä säännöstä asianmukaisena. Todettakoon myös, että perustuslakivaliokunta ei ole esittänyt säännökseen huomautuksia.

2 §. *Etävalvonta.* 3 §. *Etävalvontakeskuksen tehtävät.* 4 §. *Valvontavastuun siirtyminen.* Edellä yleisperusteluissa etävalvonnasta todettuun viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että 12 luvun 2—4 § poistetaan, jolloin hallituksen esitykseen sisältyvät 12 luvun 5 ja 6 § siirtyvät saman luvun 2 ja 3 §:ksi.

3 (6) §. *Tarkemmat säännökset.* Edellä yleisperusteluissa etävalvonnasta todettuun viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälästä poistetaan etävalvontaa koskevat asetuksenantoval-

tuudet. Pykälä kuuluu valiokunnan ehdottamassa muodossa seuraavasti: "Tarkemmat säännökset teknisestä valvonnasta (*poist.*) annetaan valtioneuvoston asetuksella. Säännökset tekniseen valvontaan (*poist.*) käytettävistä laitteista ja niiden tarkastamisesta *sekä* teknistä valvontaa koskevista ilmoituksista (*poist.*) annetaan sisäasiainministeriön asetuksella."

13 luku. Tutkintavankeja koskevat erityissäännökset

1 §. *Tutkintavangin kuuleminen.* Tutkintavankia on 1 §:n mukaan kuultava häntä koskevaa tärkeää päätöstä tehtäessä. Perustuslakivaliokunnan mukaan kuulemisvelvollisuuden rajoittaminen vain tärkeisiin päätöksiin näyttää ainakin sanonnallisesti merkitsevän poikkeusta hallintolain 34 §:n säännöksiin asianosaisen kuulemisesta. Oikeus tulla kuulluksi sisältyy perustuslain 21 §:n 2 momentissa mainittuihin hyvän hallinnon takeisiin. Perustuslakivaliokunta on pitänyt aiheellisena säännöksen tarkistamista esimerkiksi viittaukseksi hallintolakiin ja viitanut esimerkkinä tutkintavankeuslain 1 luvun 6 §:ään. Hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälä täsmennetään seuraavasti: "Tutkintavankia on kuultava *säilytystilaan ja säilytystilassa sijoittamista sekä muuta* häntä koskevaa (*poist.*) päätöstä tehtäessä *noudattaen, mitä hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään.*"

14 luku. Vapautensa menettäneen kuljetus

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että eri perustein vapautensa menettäneiden kuljetuksista säädetään tällä hetkellä eri laeissa. Valiokunnan mielestä olisi perusteltua, että vapautensa menettäneiden kuljetuksiin liittyvän oikeudenmukaisen ja ihmisarvoa kunnioittavan kohtelun sekä kuljetuksen turvallisuuden takaavista säännöksistä ja muista kuljetuksia koskevista seikoista säädettäisiin yhdessä, kuljettamistilanteen erityisolosuhteet huomioiden ottavassa erityislaissa selvittäen samalla kuljetustehtävien siirtämismahdollisuudet poliisilta muun viranomastahon tehtäväksi. Valiokunnan saaman tiedon mukaan viimeksi asiaa on ehdottanut oikeusministeriön ja sisäasiainminis-

terion yhdessä asettama vanginkuljetustyöryhmä. Valiokunnan mielestä mahdollisuutta tällaisen lain säätämiseen on tarpeellista harkita.

15 luku. Vartijat.

2 §. Voimakeinojen käyttö. Vartijaa tämän pyynnöstä tai suostumuksella avustavalla henkilöllä on 15 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla oikeus mainitun virkamiehen ohjauksessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita voidaan pitää olosuhteisiin nähden puolustettavina. Sääntelyssä on kysymys tilapäisen avun antamisesta konkreettista virkatehtävää suorittavalle virkamiehelle. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tällaista sääntelyä hyväksyttävänä, jos mahdollisuus avustavan henkilön voimankäyttöön säädetään selkeästi poikkeukselliseksi ja sen sallittavuus rajataan tilanteisiin, joissa virkamiehen on erittäin tärkeän ja kiireellisen virkatehtävänsä suorittamiseksi välttämätöntä turvautua sivullisen voimakeinoapuun. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että esitettyä sääntelyä täydennetään tällaisilla rajauksilla.

Hallintovaliokunta pitää tarpeellisena, että kyseessä olevan pykälän 4 momenttia täydennetään uuden tutkintavankeuslain sääntelyn kanssa yhdenmukaiseksi. Säännös kuuluu valiokunnan ehdottamassa muodossa seuraavasti: "Sillä, joka 1 momentissa tarkoitetun virkamiehen pyynnöstä tai (*poist.*) suostumuksella *tilapäisesti avustaa virkamiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen voimakeinoapuun tämän pykälän mukaisen erittäin tärkeän ja kiireellisen virkatehtävän suorittamisessa*, on oikeus mainitun virkamiehen ohjauksessa sellaisten *välttämättömien* voimakeinojen käyttämiseen, joita voidaan olosuhteisiin nähden pitää puolustettavina."

3 §. Henkilö- ja omaisuusvahinko. Esitetyn 3 §:n mukaan vartijan on viivytyksettä ilmoitettava esimiehelleen virkatehtävän suorittamisen yhteydessä syntyneestä muusta kuin vähäiseksi katsottavasta henkilö- tai omaisuusvahingosta. Säännös on yhdenmukainen poliisilain 49 §:n 1 momentin vastaavan säännöksen kanssa.

Lakivaliokunta on lausunnossaan esittänyt, että pykälää täydennettäisiin sen perusteluissa tarkoitettulla, vähäisten vahinkojen ilmoittamisvelvollisuutta koskevalla säännöksellä.

Hallintovaliokunta toteaa, että säännöksen tarkoituksena on korostaa vartijan velvollisuutta ilmoittaa vahingosta silloinkin, kun henkilö itse ei sitä pyydä. Esitetyn 3 §:n mukaan henkilö- ja omaisuusvahingon suhteen on meneteltävä siten kuin siitä poliisilain 49 §:ssä säädetään. Poliisilain 49 §:n 1 momentin mukaan tapahtumasta tulee tarvittaessa taikka vahinkoa kärsineen tai virkatoimen suorittaneen pyynnöstä toimittaa tutkinta. Tutkinta on vahinkoa kärsineen pyynnöstä toimitettava silloinkin, kun vahinko on vähäinen. Valiokunta katsoo, että sääntely turvaa henkilön oikeuden saada tapahtunut vahinko ilmoitetuksi ja tutkittavaksi. On myös perusteltua, että poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettavan lain soveltamisalalla vartijaa ja poliisimiestä koskevat säännökset ovat yhdenmukaiset. Valiokunta ei pidä säännöksen täydentämistä aiheellisenä.

17 luku. Muutoksenhaku

1 §. Muutoksenhaun alaiset asiat. Pykälässä luetellaan päätökset, joihin on mahdollista vaatia oikaisua ja hakea oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Luettelo muutoksenhakuoikeudesta ei perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan voi vaikuttaa eräänlaisena välillisenä muutoksenhakukieltona, vaan hallintolainkäyttölaista, ennen kaikkea sen 5 §:stä, ja viime kädessä perustuslain 21 §:n 1 momentista seuraa, onko kysymyksessä valituskelpoinen ratkaisu (PeVL 20/2005 vp, s. 7/II ja siinä mainitut perustuslakivaliokunnan lausunnot; ks. myös KKO: 2004:110). Ehdotettu luettelo on siten tältä kannalta asiallisesti tarpeeton. Perustuslakivaliokunnan mukaan asianmukaisin tapa säännellä muutoksenhakuoikeutta on sisällyttää lakiin tavanomainen maininta hallintolainkäytölain soveltamisesta. Perustuslain kannalta hyväksyttävistä muutoksenhakuoikeuden rajoituksista on mahdollista säätää lakiin otettavilla yk-

silöidyillä muutoksenhakukielloilla (PeVL 20/2005 vp, s. 8/I).

Hallintovaliokunta toteaa olevan usein tulkinanvaraista, mitkä ratkaisut sisältävät sellaisen kannanoton yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin, että ratkaisua on pidettävä valituskelpoisena hallintopäätöksenä. Tällöin joudutaan käymään rajaa ennen kaikkea suhteessa tosiasialliseen hallintotoimintaan, josta valitusoikeutta ei ole. Tällainen rajankäynti on hankalaa etenkin poliisin säilytystilan kaltaisessa ympäristössä, jossa päivittäin joudutaan tekemään lukuisia vapautensa menettäneen asemaan vaikuttavia ratkaisuja. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunnan kannanoton mukainen muutos ei ole toteutettavissa tässä yhteydessä. Hallintovaliokunta viittaa lakivaliokunnan mietintöön vankeusrangastuksen täytäntöönpanoa ja tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevasta lainsäädännöstä (LaVM 10/2005 vp — HE 263/2004 vp) ja katsoo, että sisäasiainministeriön tulee yhteistyössä oikeusministeriön kanssa selvittää mahdollisuudet laatia perustuslakivaliokunnan esittämän mallin mukainen luettelo sellaisista poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettavan lain perusteella tehtävistä ratkaisuista, joihin ei saa hakea muutosta. Samalla tulee arvioida tällaisen järjestelyn suhde oikaisuvaatimusmenettelyyn.

2 §. *Oikaisuvaatimus.* Hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälän 1 virkkeessä oleva ilmaisu "oikaisuosoituksineen" korjataan muotoon "oikaisuvaatimusosoituksineen".

5 §. *Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon.* Hallintovaliokunta katsoo asianmukaiseksi selkeyttää pykälän sanamuotoa vastaamaan vankeuslain 20 luvun 13 §:ää seuraavasti: "Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, *ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä* kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikkö tai *valitusta käsittelevä* hallinto-oikeus toisin päättä."

19 luku. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.*

2 §. *Siirtymäsäännökset.* Kuten perusteluista ilmenee, voimassa olevan tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) 1 §:n mukaan oikeusministeriö hyväksyy nykyisin tutkintavankien säilytykseen käytettävät poliisin säilytystilat. Nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 2 luvun 1 §:n mukaan tämä tehtävä siirtyy lääninhallituksille. Lakivaliokunta on esittänyt siirtymäsäännöksen täydentämistä siten, että oikeusministeriön hyväksymiä poliisin säilytystiloja voitaisiin myös ehdotetun lain voimaan tultua 2 luvun 1 momentin estämättä edelleen käyttää tähän tarkoitukseen, kuitenkin enintään kahden vuoden ajan lain voimaantulosta.

Hallintovaliokunta toteaa, ettei nykyinen oikeusministeriön eikä tuleva lääninhallituksen hyväksyntä ole määräaikainen. Jos olosuhteet muuttuvat tai on olemassa muu vastaava syy, minkä vuoksi säilytystilaa ei voida pitää hyväksyttävänä, hyväksyntä peruutetaan. Tämä koskee luonnollisesti sekä siirtymävaihetta että aikaa sen jälkeen. Hallintovaliokunta katsoo, että siirtymäsäännöksen täydentämiseen ei ole tarvetta.

2. Laki esitutkintalain 10 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

3. Rajavartiolain 61 ja 64 §:n muuttamisesta

Perustuslakivaliokunnan lausunnon ja edellä 1. lakiehdotuksen yhteydessä etävalvonnan osalta ehdotetun johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 61 §:n 1 momentista poistetaan viittaus etävalvontaa koskeviin säännöksiin. Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella hallintovaliokunta ehdottaa, että momentista tulee poistaa ilmaisu "soveltuvin osin".

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen johtolauseesta poistettavaksi 64 §:n 4 momentin kumoamissäännöksen, koska mainittua momenttia ei ole voimassa olevassa, 1 päivänä syyskuuta 2005 annetussa rajavartiolaissa

(578/2005) sitä koskevaan lakiehdotukseen eduskuntakäsittelyn yhteydessä tehdyn muutoksen vuoksi. Samalla valiokunta ehdottaa johtolauseeseen lisättäväksi edellä mainitun lain antopäivän ja säädöskokoelmanumeron.

Tässä yhteydessä hallintovaliokunta viittaa myös perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämään, hallituksen esitykseen sisältyviä liitelakeja koskevaan huomautukseen muiden viranomaisten kuin poliisin toimivaltuuksista. Sen mukaan hallintovaliokunnan on syytä arvioida, missä määrin poliisille 1. lakiehdotuksen perusteella kuuluvat toimivaltuudet ovat tarpeen vapautensa menettäneitä esimerkiksi vain lyhyitä aikoja säilyttävälle muille viranomaisille, ja rajata sääntely koskemaan vain perustellusti tarpeellisia valtuuksia.

Hallintovaliokunta toteaa, että ehdotetun lain soveltamisalalla viranomaisten toiminnassa esille tulevat tilanteet ovat käytännössä hyvin moninaisia eikä niiden ennalta erottelu toimivaltuuksien määrittelemiseksi vain perustellusti tarpeellisiin valtuuksiin ole mahdollista. Hallintovaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää sääntelyratkaisua perusteltuna.

4. Laki tullilain muuttamisesta

Perustuslakivaliokunnan lausunnon ja edellä 1. lakiehdotuksen yhteydessä etävalvonnan osalta ehdotetun johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 43 a §:n 1 momentista poistetaan viittaus etävalvontaa koskeviin säännöksiin. Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella mainitusta 1 momentista tulee poistaa ilmaisu "soveltuvin osin".

Saadun selvityksen perusteella lakiehdotuksen 43 a §:ään on tarpeen lisätä säännös siitä, että tullilaitoksen säilytystilan hyväksyy Tullilaitos. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 43 a §:n 3 momenttiin lisätään uusi 1 kohta seuraavasti: "1) 2 luvun 1 §:ssä säädetystä poiketen tulliviranomaisen hallinnoiman säilytystilan hyväksyy Tullihallitus"; jolloin hallituksen esitykseen sisältyvän momentin 1—3 kohdat siirtyvät 2—4 kohdiksi.

5. Laki sotilaskurinpitolain 21 §:n muuttamisesta

Perustuslakivaliokunnan lausunnon ja edellä 1. lakiehdotuksen yhteydessä etävalvonnan osalta ehdotetun johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 21 §:n 2 momentista poistetaan viittaus etävalvontaa koskeviin säännöksiin. Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella mainitusta 2 momentista tulee poistaa ilmaisu "soveltuvin osin".

Saadun selvityksen mukaan laista on tarpeen käydä ilmi, että ehdotettu sotilaskurinpitolain säännös koskee myös rajavartiolaitoksessa sotilasvirassa tai sotilastehtävässä palvelevaa. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa, että 21 §:ään esitettyä 3 momenttia täydennetään rajavartiolaitosta koskevilla säännöksillä seuraavasti:

"Mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelussa annetussa laissa säädetään: 1) poliisista, koskee sotilasviranomaisten säilyttämien henkilöiden osalta sotilasviranomaista ja rajavartiolaitoksen säilyttämien henkilöiden osalta rajavartiolaitosta; 2) poliisimiehestä tai vartijasta, koskee tämän lain 18 §:ssä tarkoitettua kiinniotamiseen oikeutettua henkilöä ja poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain (1251/1995) 2 §:ssä tarkoitettua poliisin tehtäviä hoitavaa virkamiestä sekä rajavartiolaitoksessa rajavartiomiestä; 3) säilytystilan esimiehestä, koskee päävartion tai muun valvotun tilan esimieheksi määrättyä virkamiestä ja rajavartiolaitoksessa säilytystilan esimiestä; sekä 4) oikaisuvaatimuksen ratkaisijasta, koskee asianomaista joukko-osaston komentajaa ja rajavartiolaitoksessa hallintoyksikön päällikköä."

6. Laki aluevalvontalain 27 §:n muuttamisesta

Perustuslakivaliokunnan lausunnon ja edellä 1. lakiehdotuksen yhteydessä etävalvonnan osalta ehdotetun johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 27 §:n 4 momentista poistetaan viittaus etävalvontaa koskeviin säännöksiin. Lisäksi perustuslakivaliokunnan lau-

sunnon perusteella mainitusta 4 momentista tulee poistaa ilmaisu "soveltuvin osin".

7. Laki järjestyksenvalvojista annetun lain 7 ja 12 §:n muuttamisesta

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota lakiehdotuksen 7 §:n soveltamisalasäännökseen, jonka perusteella järjestyksenvalvojalla eli oikeudellisessa mielessä yksityishenkilöllä olisi ehdotetun sanamuodon perusteella "soveltuvin osin" samat valtuudet puuttua vapautensa menettäneen perusoikeuksiin kuin poliisilla 1. lakiehdotuksen nojalla. Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyä on välttämätöntä täsmentää niin, etteivät järjestyksenvalvojien toimivaltuudet laajene nykyisestä. Tällainen täsmennys on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä. Täsmennyksen yhteydessä on toisaalta huolehdittava siitä, että lain nojalla säilöön otetun henkilökohtaisen turvallisuuden ja muiden oikeuksien kannalta tarpeelliset seikat tulevat perustuslain 7 §:n 3 momentin näkökulmasta asianmukaisesti säännellyiksi.

Voimassa olevan järjestyksenvalvojista annetun lain 7 §:n 2 momentin perusteella järjestyksenvalvojalla on säännöksessä mainituin edellytyksin oikeus ottaa henkilö kiinni. Lain 7 §:n 4 momentin perusteella, jos kiinni otettua ei voida viipymättä luovuttaa poliisille, järjestyksenvalvojalla on oikeus pitää hänet säilössä enintään neljä tuntia kiinniottamisesta, kuitenkin enintään siihen asti kun tilaisuus on päättynyt ja yleisö poistunut tai kun kiinniottamisen peruste on muutoin lakannut. Lain 8 §:ssä säädetään järjestyksenvalvojan suorittamasta tarkastuksesta. Sen 2 momentin mukaan järjestyksenvalvojalla on 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun kiinnioton yhteydessä oikeus tarkastaa kiinni otettu sen varmistamiseksi, ettei tällä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla tämä voi vaarantaa säilössäpidon taikka aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille. Pykälän 3 momentin nojalla järjestyksenvalvojalla on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tavatut 2 momentissa tarkoitetut esineet ja aineet. Pois otetut esineet ja aineet on viipymättä luovutetta-

va poliisille taikka, jollei siihen ole lain mukaan estettä, palautettava omistajalleen tai haltijalleen hänen poistuessaan paikalta.

Järjestyksenvalvojien toimivallan pysyttämiseksi nykyisen toimivallan laajuisena 7 §:n 5 momentin säännöstä on tarpeen täsmentää siten, että siinä luetellaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettavan lain ne säännökset, jotka tulevat sovellettaviksi järjestyksenvalvojiin, ottaen samalla huomioon säilössäpidon verrattain lyhyt aika. Myös järjestyksenvalvojan säilytystilassa pidettävän henkilön turvallisuuden ja muiden oikeuksien kannalta tarpeelliset seikat on tarpeen yksilöidä laissa.

Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausunnon ja edellä 1. lakiehdotuksen yhteydessä etävalvonnasta ehdotetun johdosta 7 §:stä tulee poistaa viittaus etävalvontaa koskeviin säännöksiin.

Lakiehdotuksen 7 §:n 5 momentti kuuluu hallintovaliokunnan ehdottamassa muodossa seuraavasti: "*Tämän lain perusteella (poist.) säilössä pidettävien kohteluun sovelletaan (poist.), mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (/) 1 luvun 3 ja 4 §:ssä, 2 luvun 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:n 1 momentissa, 3 luvun 1 §:ssä, 5 luvun 1 ja 2 §:ssä, 8 luvun 2 §:ssä, 9 luvun 1 §:ssä (poist.) sekä 12 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään. (Poist.)*".

8. Laki päihtyneiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Esitetyssä laissa lähtökohtana on se nykyisinkin voimassa oleva periaate, jonka mukaan poliisilain 11 §:n 1 momentin perusteella päihtymyksen vuoksi kiinni otetut henkilöt on yleensä toimitettava sosiaali- tai terveydenhuoltoviranomaisten ylläpitämälle selviämisasemalle. Lakiehdotuksen tavoitteena on, että päihtynyt otetaan poliisin säilytystilaan vain, jos päihtynyttä ei hänen väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisensä vuoksi voida toimittaa selviämisasemalle. Valiokunta pitää tätä perusteltuna niin päihtyneen henkilön näkökulmasta kuin poliisin tehtävien ensisijajärjestyksen kannalta arvioituna. Ensisijaisena vaihtoehtona valiokunta kuitenkin pitää esityksen perustelujen tavoin päih-

tyneen henkilön toimittamista kotiin tai muuhun tiedettyyn asuinpaikkaan, mikäli tähän muutoin ovat edellytykset.

Selvityksen mukaan selviämisasemia on tällä hetkellä vain vähän, ja sosiaali- ja terveydenhuollon hoitopaikat ovat varsin kuormitettuja. Selvityksen mukaan paikkakunnilla, joilla toimii erillinen selviämisasema, toiminnalla on onnistuttu paikallisesti vähentämään huomattavasti säilöönottojen määrää. Selviämisasemalle säilöönoton sijaan päässeet henkilöt ovat suurelta osin hyötäneet palvelusta. Päihtyneille järjestetyt matalan kynnyksen palvelut ovat säästäneet kunnan erikoissairaanhoidon menoja. Valiokunta edellyttääkin hallituksen selvittävän mahdollisuudet edistää selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin kanssa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentista poistetaan ilmaisu "soveltuvin osin".

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa oleva viittaus 1 §:ään korjataan viittaukseksi 2 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään päihtyneen toimittamisesta selviämisasemalle tai muuhun hoitopaikkaan.

Hallintovaliokunta ehdottaa vielä 3 §:n viimeisen virkkeen täydentämistä sanalla "ottamisesta" seuraavasti: "Säilöönottamisesta selviämisasemalle ja muuhun hoitopaikkaan päättää sen toiminnasta vastuussa oleva henkilö ja *ottamisesta* poliisin säilytystilaan poliisimies."

9. Laki ulkomaalaislain 123 §:n muuttamisesta ja 10. Laki säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Voimassa olevan ulkomaalaislain 123 §:n mukaan säilöön otettu ulkomaalainen on mahdollisimman pian sijoitettava säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettuun säi-

löönnötoyksikköön. Säilöön otettu ulkomaalainen voidaan sijoittaa poliisin säilytystiloihin vain poikkeuksellisesti, jos säilöönottoyksiköt ovat tilapäisesti täynnä tai ulkomaalainen otetaan säilöön kaukana lähimmästä säilöönottoyksiköstä, jolloin säilöön ottaminen saa poliisin pidätystiloissa kestää enintään neljä vuorokautta.

Esityksen mukaan poliisin pidätystiloihin, ja 9. lakiehdotuksen osalta myös rajavartiolaitoksen pidätystiloihin, sijoitettuun ulkomaalaiseen sovelletaan, mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa säädetään ottaen huomioon säilöön ottamisen peruste. Poliisin ja rajavartiolaitoksen säilytystiloihin sijoitettuihin ulkomaalaisiin tulee siten soveltaa poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia vain rajoitetusti. Sovellettaviksi näin ollen tulevat lähinnä näiden tilojen järjestyksen ja siellä olevien turvallisuuden turvaamiseksi annetut säännökset.

Valiokunta tähdentää niin sanotun erillisyyperiaatteen huomioon ottamista mahdollisimman hyvin etenkin henkilöiden perhe-elämän kunnioittamiseksi. Alaikäisten ulkomaalaisten säilöönotettujen osalta valiokunta lisäksi korostaa, että ulkomaalaislain 123 §:n 5 momentin nojalla alle 18-vuotias saadaan sijoittaa poliisin ja rajavartiolaitoksen pidätystiloihin vain, jos myös hänen huoltajansa tai muu täysi-ikäinen perheenjäsenensä on otettu säilöön poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloihin. Säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 9 §:n säännöksiä säilöön otetun ulkomaalaisen siirtämisestä tilapäisesti säilöönottoyksiköstä poliisin pidätystiloihin ei voida soveltaa lainkaan alaikäisiin.

Teknisenä korjauksena hallintovaliokunta ehdottaa, että 9. lakiehdotuksen johtolauseessa oikaistaan siinä muutettavaksi esitetty 123 §:n 5 momentti mainitun pykälän 6 momentiksi ja että johtolauseetta täydennetään nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen antamisen jälkeen kyseiseen säännökseen tehdyn muutoksen säädöskokoelmanumerolla (581/2005).

11. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 ja 22 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen johtolauseessa otetaan huomioon henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 ja 22 §:ään nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen antamisen jälkeen voimaan tulleet muutokset (529/2005).

12. Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävästä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Toimenpidealoite

Hallintovaliokunta on edellä tässä mietinnössä käsitellyt päihdyneiden henkilöiden säilyttämiseen liittyviä näkökohtia terveydentila mukaan lukien ja 8. lakiehdotuksen yhteydessä päätenyt edellyttämään, että hallitus selvittää mahdollisuuksia edistää selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliis-

sin kanssa. Näin ollen valiokunta ehdottaa toimenpidealoitteen TPA 67/2003 vp hylkäämistä.

Säättämisjärjestys

Hallintovaliokunta on ottanut perustuslakivaliokunnan tekemät, hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen 12 luvun etävalvontasäännöksistä ja 7. lakiehdotuksen 7 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset asianmukaisesti huomioon, minkä vuoksi lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 2., 10. ja 12. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1., 3.—9. ja 11. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että toimenpidealoite TPA 67/2003 vp hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma (valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

(1 mom. kuten HE)

Lakia sovelletaan (*poist.*) vapauden menetyksen syy huomioon ottaen poliisin säilytettävänä

muuten kuin tutkintavankeuden, pidättämisen tai kiinni ottamisen perusteella olevan kohteluun, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Poliisin *säilyttämälle* henkilölle suoritettava mielentilatutkimuksesta säädetään mielen-terveyslaissa (1116/1990).

(4 mom. kuten HE)

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—7 kohta kuten HE)

(8 kohta *poist.*)

(8 kohta kuten HE:n 9 kohta)

3 §

Vapautensa menettäneen oikeuksien rajoittaminen

Vapautensa menettäneen oikeuksia ei saa tämän lain säännösten nojalla rajoittaa enempää kuin vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytysvarmuus, säilytystilan järjestyksen säilyminen sekä *vapautensa menettäneiden ja muiden henkilöiden turvallisuus välttämättä* vaativat.

4 §

Vapautensa menettäneen kohtelu

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Alle 21-vuotiaana rikoksensa tehneen tai muusta syystä kuin rikoksen johdosta alle 21-vuotiaana kiinni otetun vapautensa menettäneen kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota vapautensa menettäneen iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin.

2 luku

Säilytystilaan ottaminen

1 §

(Kuten HE)

2 §

Säilytystilaan ottamisesta ilmoittaminen

Tutkintavangille ja kiinni otetulle on varattava tilaisuus ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen ottamisesta säilytystilaan. Kiinni otetulle ei kuitenkaan tarvitse varata tilaisuutta ilmoittamiseen, jos hänet vapautetaan 12 tunnin kuluessa kiinni ottamisesta ja tilaisuuden varaumiseen ei ole erityisiä syitä.

(2 mom. kuten HE)

3—6 §

(Kuten HE)

3 luku

Sijoittaminen säilytystilassa, perushuolto ja siirtäminen

1 §

Sijoittaminen säilytystilassa

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Vapautensa menettänyt on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava yhden hengen selliin. Vapautensa menettänyttä ei saa sijoittaa samaan selliin toisen vapautensa menettäneen kanssa, jos siitä aiheutuu vaaraa hänen *itsensä tai toisen vapautensa menettäneen turvallisuudelle*, vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitukselle taikka säilytystilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

2—6 §

(Kuten HE)

7 §

Siirrosta ilmoittaminen

Vapautensa menettäneen siirtämisestä on viipymättä hänen saavuttuaan toiseen säilytystilaan ilmoitettava vapautensa menettäneen osoituksen mukaan hänen lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen sekä vapautensa menettäneen *asi-*

anajajalle tai muulle oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle oikeudenkäyntiasiamiehelle tai -avustajalle. Jos ilmoittamisesta on erityistä haittaa rikoksen selvittämiseksi, ilmoittamista pidätetyn siirtämisestä voidaan lykätä enintään siihen saakka, kun tuomioistuimien ottaa pidätettyä koskevan vangitsemisvaatimuksen käsiteltäväksi.

(2 mom. kuten HE)

8—10 §
(Kuten HE)

4 luku

Vapautensa menettäneen omaisuus

1 §

Omaisuuksien hallussapito

(1 mom. kuten HE)

Vapautensa menettänyt ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita, huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä eikä muita kuin 5 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun lääkärin määräämiä lääkeaineita. Vapautensa menettänyt ei saa pitää hallussaan toiselta vapautensa menettäneeltä ilman poliisin lupaa saamaansa omaisuutta.

(3—5 mom. kuten HE)

2 §
(Kuten HE)

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Vapautensa menettäneellä ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai rikoslain (poist.) 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. Vapautensa menettäneen hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan poliisin säilytettäväksi tai talletetaan vapautensa menettäneen kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

(2 mom. kuten HE)

4—8 §
(Kuten HE)

5 luku

Terveystieteidenhuolto

1—8 §
(Kuten HE)

6 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

1 §

Kirjeenvaihto ja kirjeiden tarkastaminen

(1 mom. kuten HE)

Vapautensa menettäneelle saapunut tai häneltä peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetys, joka on saapunut vapautensa menettäneelle tai jonka hän haluaa lähettää, saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai avaamalla sen tutkimiseksi, sisältääkö se 4 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä.

(3 mom. kuten HE)

2 §

Kirjeen lukeminen

Vapautensa menettäneelle saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti (poist.) saadaan lukea, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen vapautteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi, säilytystilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vapautensa menettäneen (poist.) tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

3—6 §
(Kuten HE)

7 §

Puhelun kuunteleminen

Vapautensa menettäneen puhelua saadaan kuunnella, jos se on *yksittäistapauksessa perustellusta syystä* tarpeen rikoksen estämiseksi, vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen tai säilytystilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

8 ja 9 §
(Kuten HE)

7 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet säilytystilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Vapautensa menettäneellä on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se säilytystilan järjestystä ja toimintaa häiritsemättä on mahdollista, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitettulla tavalla rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vapautensa menettäneen yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. *Vapautensa menettäneellä on kuitenkin aina oikeus ilman aiheutonta viivytystä tavata 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettu asiamiehensä.* Tapaajan tarkastamisesta säädetään 10 luvussa.

Vapautensa menettäneen tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. *Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vapautensa menettäneelle ja tapaajalle.* Valvonnasta syntyneiden tallentei-

den säilyttämisessä ja hävittämisessä noudetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa säädetään pidätettyjen tiedoista.

Vapautensa menettäneen ja muun tapaajan kuin 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen välistä keskustelua saadaan kuunnella, *jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi, vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoituksen tai säilytystilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vapautensa menettäneen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.*

2—4 §
(Kuten HE)

5 §

Tapaamiskielto

Jos tapaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita *taikka* 4 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä *säilytystilaan* taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen säilytystilan järjestystä, tapaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kahden kuukauden pituinen kielto vierailla säilytystilassa (*tapaamiskielto*). Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

(2 mom. kuten HE)

Tapaamiskieltoa ei saa antaa lähiomaiselle, muulle läheiselle *eikä* vapautensa menettäneen 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle *asiamiehelle.* *Tapaamiskieltoa ei myöskään saa antaa,* jos tapaaminen voidaan säilytystilan järjestystä vaarantamatta järjestää 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

(4 ja 5 mom. kuten HE)

6—10 §
(Kuten HE)

8 luku

Säilytystilan järjestys

1 §

Säilytystilan järjestyssääntö

Säilytystilassa on järjestyssääntö, joka sisältää tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tarkempia määräyksiä säilytystilan alueesta, säilytystilan alueella liikkumisesta ja tilojen lukittuna pitämisestä, osastoista, tapaa-
misten ja puhelimen käytön sekä vapaa-ajan järjestämisestä, omaisuuden hallussapidosta sekä muista vastaavista säilytystilan järjestyksen ylläpitämiseen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä yksittäisistä seikoista.

2 ja 3 §
(Kuten HE)

4 §
(Poist.)

9 luku

Säilytystilan ja vapautensa menettäneen tarkastaminen

1—5 §
(Kuten HE)

6 §

Päihteettömyyden valvonta

Jos on syytä epäillä, että vapautensa menettänyt on alkoholin, muun päihdyttävän aineen tai rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitetun dopingaineen vaikutuksen alainen, vapautensa menettänyt voidaan velvoittaa antamaan virtsa- tai sylkinäyte taikka suorittamaan puhalluskoe. Jos päihtymystila on ulkonaisista merkeistä päätellen ilmeinen, näytettä ei edellytetä.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

7 ja 8 §
(Kuten HE)

10 luku

Muun henkilön tarkastaminen

1 §

Pääsy säilytystilaan

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Pääsy säilytystilaan voidaan evätä tai oleskellu säilytystilan alueella (*poist.*) kieltää siltä, joka ei noudata *hänelle 2 momentin nojalla annettua* määräystä tai *asetettua* ehtoa taikka *joka* kieltäytyy 2 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta. Säilytystilaan ei saa myöskään päästää ketään, joka päihtymyksen, uhkaavan käytöksen tai muun vastaavan syyn vuoksi saattaa vaarantaa säilytystilan järjestystä tai turvallisuutta. Tapaa-
jan pääsyn epäämisessä noudatetaan lisäksi, mitä 7 luvun 3 §:ssä säädetään.

2—8 §
(Kuten HE)

11 luku

Turvaamistoimenpiteet

1 §

Turvaamistoimenpiteet

Turvaamistoimenpiteitä ovat yhteydenpidon rajoittaminen, *sitominen*, tarkkailu ja eristämistarkkailu sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

2 §

Sitominen

Vapautensa menettäneen välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laitta-

malla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

(1 kohta kuten HE)

2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vapautensa menettäneen (*poist.*) tai *muun henkilön* turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuu-delle; tai

(3 kohta kuten HE)

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vapautensa menettänyt *sido-taan* 1 momentin 2 kohdan nojalla, on (*poist.*) mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun vapautensa menettänyt on kuultavana tuo-mioistuimessa, *sitominen* on *lopetettava*, jollei oikeuden puheenjohtaja erityisestä syystä toisin *päättä*. *Sitominen* on *lopetettava myös*, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

3 §

Tarkkailu

Vapautensa menettänyt saadaan sijoittaa *huo-neeseen tai selliin, jossa häntä voidaan ympäri-vuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin*, jos se on välttämätöntä:

(1—3 kohta kuten HE)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

4 §

Eristämistarkkailu

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vapau-tensa menettäneellä on säilytystilassa tai sinne tullessaan (poist.) kehossaan (poist.) 4 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen ai-neiden tai esineiden poistumista hänen kehos-taan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes *kielletyt aineet tai esineet* ovat poistuneet vapau-tensa menettäneen elimistöstä *tai* kunnes eristä-miseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistark-kailu ei kuitenkaan saa kestää yli seitsemää vuo-rokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaa-raa vapautensa menettäneen terveydelle, eristä-mistarkkailu on keskeytettävä. Jos vapautensa menettäneen kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa seit-semän vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään seitsemän vuorokautta.

(3 mom. kuten HE)

5 §

Menettelysäännökset

(1 mom. kuten HE)

Kun päätetään 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 koh-dassa tarkoitettusta *sitomisesta* taikka 4 §:ssä tar-koitettusta eristämistarkkailuun sijoittamisesta, toimenpiteen syy ja kesto on kirjattava.

6 §

Päätösvalta

Sitomisesta, tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää säilytystilan esi-mies tai, jos asia ei siedä viivytystä, poliisimies tai vartija.

7 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun ja eristä-mistarkkailun täytäntöönpanosta sekä *sitomi-seen käytettävistä välineistä* ja 5 §:ssä tarkoitet-tujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtio-neuvoston asetuksella. Tekniset säännökset *sito-miseen käytettävistä välineistä* ja niiden käytös-tä annetaan sisäasiainministeriön asetuksella.

12 luku

Tekninen valvonta (*poist.*)

1 §

Tekninen valvonta

Tekninen valvonta suoritetaan siten, että säilytystilassa olevan pidätetyn tai kiinni otetun vapauteen kohdistuvan toimenpiteen tarkoitus, säilytysvarmuus, säilytystilan järjestyksen säilyminen *sekä vapautensa menettäneen ja muun henkilön* turvallisuus turvataan.

(2 mom. kuten HE)

2—4 §
(*Poist.*)

2 (5) §
(Kuten HE)

3 (6) §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset teknisestä valvonnasta (*poist.*) annetaan valtioneuvoston asetuksella. Säännökset tekniseen valvontaan (*poist.*) käytettävistä laitteista ja niiden tarkastamisesta *sekä* teknistä valvontaa koskevista ilmoituksista (*poist.*) annetaan sisäasiainministeriön asetuksella.

13 luku

Tutkintavankeja koskevat erityissäännökset

1 §

Tutkintavangin kuuleminen

Tutkintavankia on kuultava *säilytystilaan ja säilytystilassa sijoittamista sekä muuta* häntä koskevaa (*poist.*) päätöstä tehtäessä *noudattaen, mitä hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään.*

2 ja 3 §
(Kuten HE)

14 luku

Vapautensa menettäneen kuljetus

1—5 §
(Kuten HE)

15 luku

Vartijat

1 §
(Kuten HE)

2 §

Voimakeinojen käyttö

(1—3 mom. kuten HE)

Sillä, joka 1 momentissa tarkoitetun virkamiehen pyynnöstä tai (*poist.*) suostumuksella *tilapäisesti* avustaa *virkamiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivilisen voimakeinoapuun tämän pykälän mukaisen erittäin tärkeän ja kiireellisen virkatehtävän* suorittamisessa, on oikeus mainitun virkamiehen ohjauksessa sellaisten *välttämättömien* voimakeinojen käyttämiseen, joita voidaan olosuhteisiin nähden pitää puolustettavina.

3 ja 4 §
(Kuten HE)

16 luku

Ilmoituksen ja tiedon antaminen

1—5 §
(Kuten HE)

17 luku

Muutoksenhaku

1 §
(Kuten HE)

2 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun päätös *oikaisuvaatimusosoituksineen* on annettu vapautensa menettäneelle tiedoksi. Oikaisuvaatimus toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle.

3 ja 4 §
(Kuten HE)

5 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytän-

töönpanoa, *ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikkö tai valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin päättä.*

6—8 §
(Kuten HE)

18 luku

Erinäiset säännökset

1 ja 2 §
(Kuten HE)

19 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3.

Laki

rajavartiolain 61 ja 64 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
(*poist.*)

muutetaan 1 päivänä syyskuuta 2005 annetun rajavartiolain (578/2005) 61 § ja 64 §:n 2 momentti seuraavasti:

61 §

Vapautensa menettäneen henkilön kohtelussa sovellettavat säännökset

Jollei jäljempänä muuta säädetä, vapautensa menettäneen henkilön kohteluun sovelletaan ra-

javartiolaitoksessa (*poist.*), mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa (/) säädetään (*poist.*).
(2—4 mom. kuten HE)

64 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

4.

Laki
tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 29 päivänä joulukuuta 1994 annettuun tullilakiin (1466/1994) uusi 43 a § seuraavasti:

43 a §
Tulliviranomaisen säilyttämien pidätettyjen ja kiinni otettujen henkilöiden kohteluun sovelletaan (*poist.*), mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa (/) säädetään (*poist.*).
(2 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun lain:
1) 2 luvun 1 §:ssä säädetystä poiketen tulliviranomaisen hallinnoiman säilytystilan hyväksyy Tullihallitus;
(2—4 kohta kuten HE:n 1—3 kohta)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

5.

Laki
sotilaskurinpitolain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilaskurinpitolain (331/1983) 21 §:ään uusi 2—4 momentti seuraavasti:

21 §
Pidätettyihin ja kiinni otettuihin sovelletaan (*poist.*), mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa (/) säädetään (*poist.*).
Mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa säädetään:
1) poliisista, koskee sotilasviranomaisen säilyttämien henkilöiden osalta sotilasviranomais-

ta ja rajavartiolaitoksen säilyttämien henkilöiden osalta rajavartiolaitosta;
2) poliisimiehestä tai vartijasta, koskee tämän lain 18 §:ssä tarkoitettua kiinniottamiseen oikeutettua henkilöä ja poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain (1251/1995) 2 §:ssä tarkoitettua poliisin tehtäviä hoitavaa virkamiestä sekä rajavartiolaitoksessa rajavartiomiestä;

3) säilytystilan esimiehestä, koskee päävar-
tion tai muun valvotun tilan esimieheksi määrät-
tyä virkamiestä *ja rajavartiolaitoksessa säily-*
tystilan esimiestä; sekä

4) oikaisuvaatimuksen ratkaisijasta, koskee
asianomaista joukko-osaston komentajaa *ja ra-*
javartiolaitoksessa hallintoyksikön päällikköä.

(4 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

6.

Laki

aluevalvontalain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä elokuuta 2000 annetun aluevalvontalain (755/2000) 27 §:n 4 momentti seu-
raavasti:

27 §

Henkilöllisyyden selvittäminen ja henkilön kiin-
niottaminen

kohteluun sovelletaan (*poist.*), mitä poliisin säi-
lyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa lais-
sa (/) säädetään (*poist.*).

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Kiinni otetulle on heti ilmoitettava kiinniotta-
misen syy. Tämän lain perusteella kiinni otetun

7.

Laki

järjestyksenvalvojista annetun lain 7 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan järjestyksenvalvojista 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (533/1999) 12 §:n 1
momentti sekä
lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 622/2003, uusi 5 ja 6 momentti seuraavasti:

7 §

Henkilön poistaminen, kiinniottaminen ja säi-
lössäpito

Tämän lain perusteella säilössä pidettävien
kohteluun sovelletaan (*poist.*), mitä poliisin säi-
lyttämien henkilöiden kohtelusta *annetun lain*
(/) 1 luvun 3 ja 4 §:ssä, 2 luvun 2 §:n 1 momen-
tissa ja 3 §:n 1 momentissa, 3 luvun 1 §:ssä, 5 lu-

*vun 1 ja 2 §:ssä, 8 luvun 2 §:ssä, 9 luvun 1 §:ssä
sekä 12 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään.*
(6 mom. kuten HE)

12 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

8.

Laki

päihtyneiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päihtyneiden käsittelystä 8 päivänä kesäkuuta 1973 annetun lain (461/1973) 2 ja 3 § ja
4 §:n 4 momentti sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 502/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovel-
letaan poliisin säilytystilaan otetun päihtyneen
kohteluun henkilön päihtymystila huomioon ot-
taen (*poist.*) poliisin säilyttämien henkilöiden
kohtelusta annettua lakia (/).

2 §

(1 mom. kuten HE)
Väkivaltaisesti käyttäytyvä tai väkivaltaisek-
si tiedetty päihtynyt sekä päihtynyt, jota ei
muusta syystä voida toimittaa 1 *momentissa* tar-
koitetulle selviämisasemalle tai hoitopaikkaan,
on otettava poliisin säilytystilaan.
(3 mom. kuten HE)

3 §

Päihtynyt voidaan ottaa säilöön, jos hänen pi-
tämisensä säilössä on hänen päihtymysasteensa
ja terveydentilansa sekä järjestyksen ja turvalli-
suuden ylläpitämisen huomioon ottaen tarpeen.
Säilöönottamisesta selviämisasemalle ja muu-
hun hoitopaikkaan päättää sen toiminnasta vas-
tuussa oleva henkilö ja *ottamisesta* poliisin säi-
lytystilaan poliisimies.

4 §

(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

9.

Laki

ulkomaalaislain 123 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 2004 annetun ulkomaalaislain (301/2004) 123 §:n 6 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 581/2005, seuraavasti:

123 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

11.

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 22 päivänä elokuuta 2003 annetun lain (761/2003) 2 §:n 3 momenttiin, *sellaisena kuin se on osaksi laissa 529/2005*, uusi 4 a kohta ja 22 §:n 1 momenttiin, *sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 529/2005*, uusi 4 a kohta seuraavasti:

2 ja 22 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän mahdollisuudet edistää selviä-

misasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin kanssa.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Veijo Puhjo /vas
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Lasse Hautala /kesk
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /kesk
Esko Kurvinen /kok

Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Heli Paasio /sd
Mauri Salo /kesk
Satu Taiveaho /sd
Ahti Vielma /kok
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.